

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA HISTORII SZTUKI WOJENNEJ

Egz. Nr **39**

mjr dypl. mgr Antoni WOLNY

**Temat: WĘZŁOWE PROBLEMY DZIAŁAŃ WOJENNYCH
W WOJNIE LOKALNEJ W WIETNAMIE
(23.9. 1945 r. — 27.7. 1954 r.)**

(Skrypt)

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
~~S/460~~

~~05-000461-005-0~~

61100

REMBERTÓW

PAŹDZIERNIK

1963

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. gen. broni K. Świerczewskiego

KATEDRA HISTORII SZTUKI WOJENNEJ

Egz. Nr **39**

mjr dypl. mgr Antoni WOLNY

**Temat: WĘZŁOWE PROBLEMY DZIAŁAŃ WOJENNYCH
W WOJNIE LOKALNEJ W WIETNAMIE
(23.9. 1945 r. — 27.7. 1954 r.)**

(Skrypt)

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

~~61/460~~

~~05-000461-005-0~~

61100

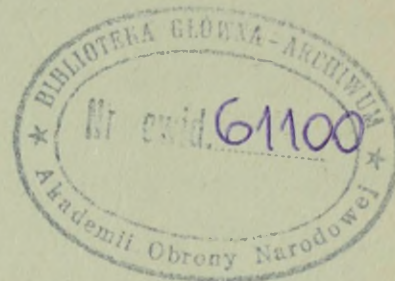
REMBERTÓW

PAŹDZIERNIK

1963

A K A D E M I A S Z T A B U G E N E R A L N E G O
im.gen.broni K.Świerczewskiego

KATEDRA HISTORII SZTUKI WOJENNEJ

mjr dypl.mgr Antoni WOLNY

WĘZŁOWE PROBLEMY DZIAŁAŃ WOJENNYCH W WOJNIE LOKALNEJ
W WIETNAMIE

/ 23.9.1945 r. - 27.7.1954 r. /

S k r y p t

WARSZAWA - REMBERTÓW

PAŹDZIERNIK

1963 r.

Plan skryptu

Temat: Węzłowe problemy działań wojennych w wojnie lokalnej w Wietnamie.

Zagadnienia:

W s t ę p

1. Interwencja francuska w Wietnamie /23.9.1945 r. - 31.12.1947r.
2. Kontrofensywa Wietnamskiej Armii Ludowej w północnym Wietnamie oraz ofensywa wojsk francuskich w południowej części kraju / styczeń 1948 r. - grudzień 1949 r./.
3. Przejęcie inicjatywy strategicznej przez Wojska Wietnamskiej Armii Ludowej.
4. Ostateczna porażka wojsk francuskich pod Dien-Bien-Fu.

Wnioski.

W s t e p:

Wietnam jest państwem leżącym we wschodniej części półwyspu Indochińskiego. Pod względem terytorialnym jest ono nieco większe od Polski, bowiem zajmuje obszar około 350.000 km², liczy przeszło 30 milionów mieszkańców. Cały ten kraj dzieli się na trzy części/trzy Bo/: północna - Bakbo, a po francusku Tonkin, środkowa Trunbo /Annam/, południowa - Nambo/Kochinchine/. Nazwa Wietnam oznacza "Kraj Południa". Większość terytorium Wietnamu zajmują góry, pokryte lasami tropikalnymi, popięte szeregiem rzek. Całe prawie życie gospodarcze i polityczne Wietnamu koncentruje się w dolinach rzek: Czerwonej i Mekong oraz w nadbrzeżnej części Annamu. W tych rejonach rozmieszczone są niemal wszystkie miasta i osiedla. Najgęściej zaludnionymi częściami kraju są uprzemysłowione obszary Tonkinu i rolniczy rejon Kochinchiny.

Północna część Wietnamu znajdowała się w posiadaniu Francuzów od 1880 r., bowiem w tym roku 180 dobrze uzbrojonych żołnierzy francuskich bez trudu ustanowiło panowanie Francji w tej części kraju. W ciągu następnych czterech lat panowanie to rozprzestrzenione zostało na inne tereny Wietnamu i Indochin. Wszystkie przedsiębiorstwa przemysłowe, plantacje kauczuku i ryżu oraz bogactwa naturalne opanowane zostały przez 10 załadowców Banku Indochińskiego. W 1930 r. powstawała Komunistyczna Partia Indochin. W utworzeniu jej odegrał poważną rolę Ho-Szi-Min, sekretarz tej partii i obecny prezydent Północnego Wietnamu.

Ze względu na sąsiedztwo z Chinami/długość granicy wietnamsko-chińskiej wynosi 800 km/ Wietnam stał się obiektem zainteresowań mocarstw imperialistycznych. Z Wietnamu bowiem prowadzą do Chin ważne szlaki komunikacyjne, wśród nich droga przez m. Langson /płn zach Wietnam/ oraz przez m. Laokai/płn Wietnam/ Przez te dwa miasta biegną szosy i linie kolejowe mające połączenie z Hanaj i portem Haifong. Jeżeli do tego dodać, że Wietnam posiada szereg portów m.in. Saigon, Turan i Haifong, przystosowanych do przyjmowania statków pełnomorskich i okrętów wojennych, to jego znaczenie strategiczne stanie się zrozumiałe. Bowiem przez Wietnam można dotrzeć do zachodnich i centralnych Chin nie korzystając z portów chińskich.

W 1937 r. Japonia napadła na Chiny, w rok później zajęła m. Kanton znajdujące się niedaleko Wietnamu. W 1939 r. Japończycy opanowali wyspę Hainan leżącą w pobliżu północnej części Wietnamu. Jeszcze w sierpniu 1937 r. Japonia zwróciła się do Francji o wstrzymanie transportów broni dla armii chińskiej, przechodzących tranzytem przez północny Wietnam z Haifongu do Chin. Na żądanie Japończyków Francuzi wstrzymali tranzyt broni lecz nadal przepuszczali materiały pędne i pojazdy mechaniczne.^{1/}

19.6.1940 r. wykorzystując klęskę Francji w Europie Japonia wysuwa ультимatywne żądanie zamknięcia w ogóle granicy wietnamsko - chińskiej i rozbicia swej kontroli nad przestrzeganiem tego postanowienia. Francuzi wyrazili zgodę. W dniu 2.7.1940 r. wojskowa misja japońska licząca 40 osób, zainstalowała swe punkty kontrolne w Haifongu oraz w czterech miejscowościach granicznych. 22 września 1940 r. zawarto konwencję wojskową, która przewidywała: a/ oddanie do dyspozycji Japonii trzech lotnisk w północnym Wietnamie; b/ stacjonowanie armii japońskiej w sile 6 tys. żołnierzy i c/ prawo tranzytu dla armii japońskiej w kierunku Chin i odwrotnie.^{2/} Tak więc w krótkim czasie Japończycy zdobyli bez trudu wygodną bazę do prowadzenia wojny przeciwko Chinom oraz otworzyli sobie drogę do dalszej penetracji w krajach indochińskich i w całej południowo - zachodniej Azji. ta

Naród Wietnamski nie chciał mieć nowych eksploatatorów. Już w końcu 1940 r. w górzysto-lesistych rejonach północnego Wietnamu pierwsze oddziały partyzanckie rozpoczęły walkę. - -

1/ Władysław Góralski "Walka o Wietnam" Warszawa Książka i Wiedza 1961 r. s. 17.

2/ Chronicle of Principal Events Relating to the Indochina Questions 1940 - 1945. Peking 1954, p.1.

z francuskimi i japońskimi imperialistami. W roku 1941 z inicyatywy KP Indochin^{3/} pod kierownictwem Ho Szi Mina utworzony został "Związek walki o niepodległość Wietnamu" Wietmin, który przejął kierownictwo walką narodu wietnamskiego o wolność i niezależność narodową.

29.7.1941 r. w Vichy podpisany został francusko-japoński protokół o wspólnej obronie Indochin. Obie strony zobowiązały się do podjęcia kroków jakie w tym celu będą potrzebne^{4/}. Wojska japońskie zajęły całe Indochiny. Armia francuska w Indochinach licząca 65 tys. żołnierzy nie próbowała stawiać oporu. W ten sposób Japonia zdobyła wygodną bazę do ataku na półwysep Malajski i Singapur. W grudniu 1941 r. samoloty japońskie stacjonujące na lotniskach Saigona zatopiły dwa pancerniki angielskie "Prince of Wales" i "Repulse" spieszące na pomoc oblężonemu przez Japończyków Singapuru.

Rozwój ruchu partyzanckiego doprowadził do tego, że w końcu 1944 r. wyzwolonych zostało pięć prowincji Północnego Wietnamu. Pozwoliło to Komitetowi Centralnemu KP Indochin przystąpić do tworzenia armii wyzwolenczej. W dniu 22.12.1944r. nauczyciel i dziennikarz Vo Nguyen Ziap, członek KC otrzymał polecenie utworzenia armii początkowo partyzanckiej, która później przekształciła się w regularną, ten dzień wszedł do historii jako dzień powstania wietnamskiej Armii Ludowej.

W tym czasie Japończycy rozpanoszyli się na dobre w Wietnamie. Coraz więcej wojsk japońskich napływało do tego kraju, tak aby w nocy z 9 na 10.III.1945 r. rozbroić 65 tysięczną armię francuską.^{5/} Wojska francuskie zostały rozbrojone i internowane przez 60 tys. Japończyków, których zmusiły do tego niepowodzenia na frontach. W tym celu postanowili oni zlikwidować administrację francuską i pozbyć się mniej pewnego sojusznika. Wywiadowi japońskiemu wiadomym było, że administracja francuska kontaktowała się z de Gaulle'm. Francuskie siły zbrojne z małymi wyjątkami dały się rozbroić. Z 65 tys. żołnierzy francuskich tylko 4,2 tys. skierowało się ku granicy chińskiej, aby dalej walczyć z Japończykami w składzie wojsk chińskich dowodzonych przez Czang Kai Szeka^{6/}.

3/ Partia ta w lutym 1951 r. na II Zjeździe przemianowana została na Partię Pracujących Wietnamu.

4/ Alan B. Cole "Conflict Indo-China and International Repercution" New York 1956 p.4.

5/ Gen. Sabattier "La destinée de L'Indochine" Paris 1952 p.14.

Władysław Góralski op.cit.s.42.

W dwa dni po likwidacji administracji francuskiej /11.3.1945 r./ Japończycy proklamowali niepodległość Wietnamu, dotyczyło to tylko środkowego Wietnamu. Kochinechina uznana została za kolonię, Japończycy mianowali tam swego gubernatora. Natomiast w Tonkinie rozwijała się walka wyzwolenia ludu wietnamskiego. Do wiosny 1945 r. oddziały armii ludowej wyzwoliły obszar zamieszkały przez ponad 1 milion mieszkańców.

W kwietniu 1945 r. na posiedzeniu partyjno wojskowym KC utworzono Sztab Generalny Armii Ludowej. W dniu 15.5.1945 r. wszystkie działające w Północnym Wietnamie oddziały partyzanckie podporządkowane zostały jednolitemu dowództwu^{7/}. Rosły szybciej teraz nowe oddziały. Również szybciej przyszło wyzwolenie kraju.

Rozbicie japońskich sił zbrojnych w II wojnie światowej pomogło narodowi wietnamskiemu w walce z okupantem. Kapitulacja Japonii była przejściem do zdecydowanego natarcia. W dniu 13.8.1945 r. wybuchło powstanie zbrojne w całym kraju. Powstanie to weszło do historii Demokratycznej Republiki Wietnamskiej jako rewolucja sierpniowa. 19.8.1945 r. oddziały AL wkroczyły do Hanoi. Na skutek burzliwych manifestacji abdykuje w dniu 25.8.1945 r. w mieście Hue cesarz Wietnamu Bao Dai. W dokumencie abdykacyjnym czytamy: "Zdecydowałem się abdykować i przekazać władzę rządowi Republiki Demokratycznej. Zwracam się do wszystkich partii i grup, do wszystkich klas społeczeństwa, jak również do rodziny królewskiej o solidaryzowanie się i popieranie bez zastrzeżeń Rządu Republiki Demokratycznej w celu umocnienia niepodległości narodu. Jestem szczęśliwy, że mogę być wolnym obywatelem w niepodległym kraju. Nie pozwolę nadużywać swego nazwiska, jak i rodziny królewskiej do siania niesnasek wśród patriotów"^{8/}

15.8.1945 r. wojska japońskie skapitulowały w Wietnamie. W dniu 29.8.1945 r. powstaje Rząd Tymczasowy w składzie 15 osób. Premierem i ministrem spraw zagranicznych jest Hó Szi Min. Były cesarz Bao Dai jako obywatel Vinh Thuy mianowany zostaje najwyższym doradcą rządu. Do sierpnia 1945 r. między rządem francuskim a ruchem narodowo-wyzwolenicznym w Wietnamie nie było żadnej łączności. 15 sierpnia 1945 r. rząd francuski mianuje adm. L'Argenlieu Wysokim Komisarzem w Indochinach. W dniach 13 i 22.8.1945 r. w Wietnamie - - -
7/ Fritz Jensen "Wietnam - strona gierojew" Moskwa 1956 g. s. 89.
8/ A.B.Cole op. cit. p. 18-19.

zrzućeni zostali na spadochronach delegaci rządu francuskiego, którzy mieli nie dopuścić, ażeby władzę w tym kraju objął ruch narodowo - wyzwolenny. Do Wietnamu skierowane zostały oddziały francuskie. Na ich dowódcę powołano gen. Leclerc'a.

22 sierpnia 1945 r. przybyła do Hanoi misja francuska. W dniu 27.8.1945 r. nastąpiło spotkanie delegacji francuskiej z przedstawicielami Komitetu Wyzwolenia Narodowego. Rozmowy dowiodły, że nowy Wietnam pragnie zachowania niepodległości i nie żywi nienawiści do Francji, dążąc do utrzymania z nią przyjacielskich stosunków. Do września 1945 r. AL wyzwoliła całe terytorium Wietnamu uprzednio zajęte przez Japończyków. Władza japońska w Wietnamie upadła. Dnia 2 września 1945 r. Ho Shi Min proklamował w Hanoi Wietnamską Republikę Demokratyczną oraz utworzył nowy rząd.

W tym czasie położenie młodej republiki było bardzo ciężkie. W końcu czerwca 1945 r. dla przyjęcia kapitulacji i rozbrojenia oddziałów japońskich, które wycofały się w góry wylądowały w Annamie i Kochinchinie wojska anglo-hinduskie, a do Tonkinu i północnego Annamu wkroczyły wojska kuomintangowskie. /marsz. Ciang Kai Szeka/. Wymienione wojska obsadziły najważniejsze punkty strategiczne Wietnamu. Oddziały brytyjskie przybyły do Sajgonu 6 września 1945 r. Na pomoc Anglikom przerzucono oddziały francuskie: 2 DPanc i 9 DP oraz wojska powietrzno-desantowe. Na prośbę rządu gen. de Gaulle'a Anglia i Chiny uznały prawo Francji do Wietnamu.

Rozpoczyna się oszczercza kampania przeciwko władzom republiki wietnamskiej. Stosunki stają się coraz bardziej napięte. Wkrótce potem rozpoczęła się interwencja wojsk francuskich i lokalna wojna francusko - wietnamska. Celem tej wojny było przywrócenie starych stosunków ekonomiczno-politycznych i uczynienie z tego kraju kolonii francuskiej. Wojna ta miała charakter imperialistyczny i niesprawiedliwy. Cele i zamiary militarno-polityczne Francji nie zostały w tej wojnie osiągnięte. Na skutek licznych porażek militarnych, jak również pod naciskiem opinii publicznej, interwencji, musieli się zgodzić na niekorzystny dla nich rozejm.

1. Interwencja francuska w Wietnamie /23.9.1945 r. - 31.12.1947r.

W dniu 21.9.1945 r. dowódca wojsk brytyjskich gen. Gracey ogłasza stan wyjątkowy. Uzbrojono żołnierzy francuskich internowanych w marcu 1945 r. przez Japończyków. W związku z tym siły francuskie poważnie wzrosły. W nocy z 22 na 23.9.1945 r. Francuzi dokonali zamachu na miejscowe władze w Saigonie. Komisariaty policji i administracja miejska zajęte zostały przez armię francuską. Krok ten strona francuska usprawiedliwiała incydentami i anarchią szerzącą się w mieście. Wojska francuskie przy wsparciu angielskich rozpoczęły działania bojowe przeciwko republice. Rozpoczął się w Wietnamie konflikt zbrojny, który trwał 9 lat do lipca 1954 r.

Opanowawszy Saigon, wojska francuskie starały się włamać w głąb kraju, aby uchwycić prowincję Kochinchina, bogatą w kauczuk i produkcją podstawową masę ryżu. W dniu 5.10.1945r. Anglicy zawarli porozumienie z Francuzami przekazując im administrację cywilną w Indochinach na południe od 16 równoleżnika. Krok ten był bezprawny, gdyż jednym zadaniem wojsk angielskich w Indochinach było przyjęcie kapitulacji i rozbrojenie wojsk japońskich. Anglicy działali we własnym interesie, chodziło im nie dopuszczenie do rozwoju ruchu narodowo - wyzwolenczego, który mógł zagrażać koloniom brytyjskim w Birmie i na Malajach. Francuski korpus ekspedycyjny liczył wtedy 35 tys. żołnierzy.

Natarcie wojsk francuskich w celu opanowania Kochinchiny rozpoczęło się w połowie października 1945 r. i wykonywane było w postaci dwóch zbieżnych uderzeń. Jedno z rejonu Saigonu a drugie z miejscowości Nia Trang, obydwa uderzenia w kierunku Lon Niń. Ponadto wojska francuskie wykonywały dwa pomocnicze uderzenia, jedno z Saigonu w kierunku południowo - zachodnim na Long - Sujen, drugie z rejonu Nia Trang na północ w kierunku miejscowości: Sul, Plej Ku. W ciągu 2 - miesięcznych walk, dzięki przewadze liczebnej i lepszemu uzbrojeniu wojsk francuskich udało się im opanować rejon o promieniu 100 km wokół Saigonu, zdobyć deltę rzeki Mekong oraz wyjść nad granicę z Kambodżą na odcinku od Plej Ku do Lon Niń. W końcu 1945 r. Francuzom udało się opanować prawie wszystkie miasta i ważniejsze drogi w południowej i centralnej części Wietnamu^{1/}. Skąd zamierzali oni rozprzestrzenić swoją władzę na Południowy Wietnam.

^{1/} Płk. G. Biednicki. Niektóre wątpliwości wojennego isku
w wojnie narodu wietnamskiego. "Wojenno-istoriczeskij żurnal"
5/1961 s. 34.

Jednakże zdecydowany opór AL oraz narodu wietnamskiego przekonały dowództwo francuskie, że siły zbrojne jakimi ono dysponowało w tym kraju są niewystarczające do prowadzenia wojny agresywnej na terytorium całego Wietnamu. Wznowiono więc dalsze rokowania 6.3.1946 r. Francuzi zmuszeni byli zgodzić się na rozejm. Zawarto odpowiedni układ rozejmowy i przymierze z rządem wietnamskim. Rząd francuski formalnie uznał Demokratyczną Republikę Wietnamu jako wolne i suwerenne państwo. Ustalono nawet terminy ewakuacji wojsk francuskich^{2/}. To był jednak manewr taktyczny ze strony Francji. Mimo rozejmu Francuzi wprowadzili część swych wojsk do Północnego Wietnamu, i przystąpili do przygotowań celem ostatecznej rozprawy z republiką. W 1946 r. siły francuskie w Wietnamie liczyły 68 tys. żołnierzy.^{3/} W listopadzie 1946 r. uchwalona konstytucja Republiki Wietnamskiej.

W tym samym czasie 23.11.1946 r. Francuzi wykorzystując drobny incydent celny dokonali prowokacji ostrzeliwując artylerią okrętową Haifong - główny port demokratycznego Wietnamu. W trzy dni później wojska francuskie zajęły Haifong. W tych warunkach zerwane zostało porozumienie z 6 marca 1946 r. W dniu 19.12.1946 r. armia francuska rozpoczęła zakrojoną na szeroką skalę ofensywę. Celem tych działań miało być opanowanie Hanoi - stolicy Wietnamu. Na wezwanie partii i rządu cały naród stanął do walki zbrojnej w obronie kraju.

Ogólna liczebność francuskiego korpusu ekspedycyjnego wynosiła w tym czasie około 9⁰ tys. żołnierzy. Składał się on z części kadrowej armii francuskiej, spadochroniarzy, wojsk kolonialnych, legii cudzoziemskich, znajdowali się w nim żołnierze 52 narodowości.^{4/} Około 70% żołnierzy stanowili Niemcy, głównie byli essesowcy, członkowie HJ i kadrowi żołnierze byłej armii hitlerowskiej^{5/} oraz faszyści zbiegli z różnych krajów. - - - - -

2/ Antoni Wolny "Węzłowe problemy prowadzenia działań wojennych w wojnach lokalnych po II wojnie światowej" skrypt ASG 1962 s.5

3/ A.B.Cole op. cit. p.18.

4/ Raynolds Newes 4.9.1949 r.

5/ Vie Militaire, 18.4.1952 r.

Siły Zbrojne Demokratycznej Republiki Wietnamu powstałe w trakcie działań wojennych składały się z 25 tys. żołnierzy AL, nie licząc wojsk terytorialnych i oddziałów partyzanckich. Główne siły AL zgrupowane były w Tonkinie - w rejonie Hanoi oraz w delcie rzeki Czerwonej. Wojsko terytorialne stanowiło pospolite ruszenie, które organizowano w samodzielne pułki i bataliony, podległe dowódcom stref wojskowych. Natomiast oddziały partyzanckie miały różną organizację i różny stan bojowy. Wojska ludowe były bardzo słabo i różnorodnie uzbrojone od noży, łuków z zatrutymi strzałami, proc i kusz do współczesnych karabinów i pistoletów maszynowych wzorów: amerykańskich, japońskich, holenderskich i chińskich. Artyleria, która pojawiła się na uzbrojeniu AL na przełomie 1950/1951 r. była głównie zdobyczna i tylko niewielka część uzbrojenia była własnej produkcji. Czołgów, samolotów, floty rzecznej jak i morskiej AL nie posiadała do końca wojny.

Strategiczny plan dowództwa francuskiego polegał na tym, ażeby szeregiem szybkich uderzeń i wykorzystaniem dużej ilości techniki bojowej oraz powietrznych, morskich i rzecznych desantów rozbić siły zbrojne Demokratycznej Republiki Wietnamu i zlikwidowawszy republikę odtworzyć własne panowanie w Wietnamie. Francuskie koła wojskowe planując wtargnięcie do Wietnamu uważały, że korpus ekspedycyjny w ciągu 2-3 miesięcy powinien zająć wszystkie kluczowe rejony kraju i wywołać zwycięstwo^{6/}. Dowództwo francuskie bało się długotrwałej wojny, gdyż Francja osłabiona przez drugą wojnę światową nie była w stanie zabezpieczyć swych wojsk w Wietnamie na dłuższą metę.

Wietnamska Partia Pracy biorąc pod uwagę znaczną przewagę ilościową i materialną przeciwnika nad siłami zbrojnymi republiki, przyjęła decyzję długiego, uporczywego oporu, którym zamierzano wykrwawić przeciwnika i umocnić własne siły, stopniowo zmieniając stosunek sił na swoją stronę. Z punktu widzenia kierownictwa wojskowego - pisał Vo Nguyen Ziap - nasza strategia i taktyka winny stać się strategią i taktyką wojny oblężniczej. Wojna taka przechodzi szereg etapów: strategicznej obrony, równowagi sił i strategicznej kontrofensywy. W zależności od konkretnych warunków przebieg wojny może zmieniać się i komplikować. Tylko w wojnie długotrwałej możemy mieć warunki dla rozwinięcia swej politycznej przewagi i pokonać swoją słabość w stosunkach materialnych. Zwracaliśmy wiele uwagi na zasadę

6/ Płk.G.Bierdnikow op. cit.s.35.

uchronienia i umocnienia swych sił, polegającej na tym, że przystępować do walki można tylko wtedy, kiedy jest się pewnym zwycięstwa, starając się je wywalczyć za cenę małych strat własnych oraz uchylać się od wszelkich ryzykowanych operacji.^{7/}

Zgodnie z tą strategią Partia Pracy i dowództwo wietnamskiej AL ustaliły formy prowadzenia działań wojennych. Podstawową formą szczególnie na pierwszym etapie wojny była walka partyzancka. Wykorzystując zasady wojny partyzanckiej - wskazywał - Ho Szi Min - zwiążemy i wykrwawimy siły przeciwnika i przejdziemy do ogólnego przeciwnatarcia.^{8/} Podstawowym sposobem walki zbrojnej były więc manewrowe działania bojowe.

Na charakter działań bojowych w tym etapie silny wpływ wywierały swoiste warunki teatru działań wojennych. Słabo rozwinięta sieć dróg i niemożliwość w wielu wypadkach przesuwania się nimi. Obszerne tereny górskie, trudne do przejścia dżungle, duża sieć rzek i kanałów nawadniających i pól ryżowych utrudniały ruchliwość i manewrowość wojsk, komplikowały wykorzystanie czołgów i artylerii, utrudniały prowadzenie ^{działań} wojennych przez regularne wojska.

Bardzo poważny wpływ na charakter działań bojowych okazały warunki klimatyczne Wietnamu. Działania bojowe prowadzono głównie w suchej i nieco chłodnej porze roku, począwszy od listopada do kwietnia. W pozostałych deszczowych i upalnych okresach roku obie strony wojowały tylko niedużymi siłami, mając na widoku ograniczone cele oraz przygotowywały się do jesiennie-zimowych i wiosennych operacji. W pierwszym etapie wojny trwającym do końca 1947 r. siły zbrojne DRW prowadziły walki obronne z okupantem w warunkach kiedy przeciwnik posiadał ogromną liczebną i materialną przewagę. Wojska wietnamskie rezygnując z wielkich starć z okupantem działały głównie niedużymi oddziałami od plutonu do baonu, niszcząc siłę żywą i technikę przeciwnika, przeważnie z zasadzki. W ten sposób uniemożliwiano nieprzyjacielowi opanowywanie nowych obszarów kraju, a przy niekorzystnych warunkach oddziały ludowe wycofywały się w lasy lub w góry.

7/ Vo Nguyen Ziap " Wyzwolenie wojna narodu wietnamskiego przeciwko francuskim imperialistom i amerykańskim interwentom" /1945-1954/. Woprosy istorii nr 4, 1959 s.83.

8/ Ho Szi Min" Izbrannyje statii i rieczy" Moskwa Gospolitizdat 1959 s. 257.

W tym okresie okupanci francuscy starali się zająć podstawowe ośrodki kraju i rozgromić główne siły AL, skierowując wojska zmotoryzowane na wszystkie główne drogi prowadzące od morza w głąb kraju. W wielu rejonach zrzucałi oni desanty powietrzne. Uporczywe walki toczyły się w pierwszych miesiącach 1947 r. o stolicę WRL - Hanoi. Siły Francuzów na początku walki o miasto składały się z jednej BP i samodzielnych pododdziałów o ogólnej liczbie 6,5 tys. żołnierzy. Na uzbrojeniu tych sił znajdowało się 6,5 tys. kbk i PM, 600 rkm, 180 ckm, 42 działa i 40 czołgów oraz samochodów pancernych.^{9/}

Wietnamczycy posiadali pięć baonów piechoty i pododdziały terytorialne. Ich ogólna liczebność wynosiła 11 tys. żołnierzy, mających na uzbrojeniu 2,2 tys. kbk, 400 muszkietów, 4 ckm i 4 działa.^{10/} Pododdziały te połączono w tak zwany "pułk stolicy" na czele którego stał maszynista parowozowy Byong Tua By. Pod jego kierownictwem ten słabo uzbrojony pułk w ciągu dwóch miesięcy odpierał ataki wojsk francuskich, wspieranych ogniem artylerii okrętowej / z okrętów stojących na rzece Czerwona / oraz lotnictwa. Broniąc się uporczywie pułk zapewnił ewakuację instytucji rządowych, zakładów przemysłowych oraz wielu tysięcy ludności cywilnej sympatyzującej z rządem wyzwolenczym w górzysty teren południowo - zachodniego Tonkinu, gdzie zorganizowano nowe ośrodki oporu i gdzie wznowił działalność rząd ludowy. Po zakończeniu ewakuacji "pułk stolicy" wycofał się z miasta.

Straty Francuzów w walce o Hanoi wynosiły ponad 3,3 tys. zabitych i rannych, 25 czołgów, 420 karabinów, 70 samolotów i 4 kanonierki.^{11/} W lutym 1947 r. dowództwo francuskie chcąc pozbawić AL łączności jej głównych sił zgrupowanych w Tonkinie z oddziałami partyzanckimi kontrolującymi środkowy Annam, podjęło ofensywę w celu opanowania środkowego i południowego Annamu. Dla wykonania tej operacji przygotowano trzy zgrupowania uderzeniowe. Zgrupowanie znajdujące się w rejonie miast: Kuang Tri, Turan miało opanować środkowy Annam, uderzając częścią sił na północ w kierunku Dong Hai, a głównymi siłami na południe w kierunku Turan, Dakgle, w celu połączenia się z drugim zgrupowaniem wojsk francuskich nacierających na północ z rejonu Plejku. Trzecie zgrupowanie francuskie rozmiesz-

^{9/} Leo Figer "W swobodnym Wietnamie" Moskwa 1951 r. s. 203.
^{10/} Tamże.....s. 204 - 205.

^{11/} Czau Zan Tien "Raskazy o życiu i działalności prezidenta Ho Szi Mina Moskwa 1958 g. s. 111.

czone na terytorium Laosu w rejonie m. Ling miało działać w kierunku wschodnim na m.Hue.

Cechą charakterystyczną tej operacji francuskiej było wykonanie zbieżnych uderzeń z odległych od siebie rejonów, w celu rozbicia względnie przyparcia oddziałów ludowych do gór lub do morza oraz odcięcia ich od granicy z Kambodżą i Laosem. Ta kombinowana ofensywa umożliwiła wojskom francuskim znaczne sukcesy operacyjne. Po zaciętych walkach w terenie górzystym do dnia 15.3.1947 r. wojskom francuskim udało się kosztem dużych strat opanować środkową część Annamu i nawiązać styczność z poprzednio opanowanym przez nich obszarem Kochinchiny. Jednakże mimo znacznych sukcesów terenowych Francuzom nie udało się zlikwidować oddziałów partyzanckich w środkowym i południowym Annamie. Siły partyzanckie przegrupowały się do gór Kontuńskich i w rejon miast: Bindin i Tangbin.

Pierwsze walki potwierdziły słuszność taktyki AL. Z całego szeregu miast i powiatów, które wojska wietnamskie uporczywie utrzymywały zostały one wyrzucone przez silniejszego przeciwnika. W wypadkach gdy wojska AL nie wiązały się w uciążliwe walki, a wykonywały uderzenia znielacka na skrzydła i tyły przeciwnika, prawie zawsze odnoszono sukcesy. Trzymając się tej taktyki AL we współdziałaniu z oddziałami partyzanckimi, latem 1947 r. zatrzymała natarcie oddziałów korpusu ekspedycyjnego.

Republika utrzymała się mimo, że wróg opanował około 80% jej terytorium. W warunkach Wietnamu wyjątkowo ważne znaczenie dla Francuzów odgrywały drogi lądowe i wodne. Natomiast dla działań armii Wietnamskiej prawie że nie posiadającej ciężkiego uzbrojenia, drogi nie odgrywały ważnej roli. Ażeby zatrzymać zmotoryzowane oddziały przeciwnika, tysiące chłopów wietnamskich na wezwanie rządu ludowego niszczyło drogi, przekopując je poprzecznymi rowami o głębokości do 2 m. Pewne odcinki dróg kołowych - pisała amerykańska gazeta wojskowa - które po nocach były ciągle niszczone przez Wietnamczyków a za dnia pospiesznie odbudowywane przez Francuzów i tak w ciągu 7 lat. Bowiem powodzenie w wojnie zależało od tych obiektów.^{12/} W tym czasie w Wietnamie uszkodzonych i niedogodnych do ruchu było ponad 10 tys. km dróg szosowych i gruntowych, rozebrano wiele mostów, zatopiono dużą ilość promów.
^{12/} The Army Combat Forces Journal, June 1955, p 20.

Jak ciężkim zadaniem dla okupanta było przerzucanie wojska po wietnamskich drogach świadczy następująca wypowiedź: "W rejonach gór i dżungli kolumnom wojskowym było trudno się poruszać bez ochrony na skrzydłach, a nawet z nią. Bowiem ubezpieczenie wysłane na skrzydła musiało dokładać sobie drogi przez gęstą roślinność ^{dżungli} i pola ryżowe z wysoką po piersi trawą. W tym czasie żołnierz brnąc w polach ryżowych mógł być zabity przez partyzantów cicho i niezauważenie dla drugich żołnierzy z ubezpieczenia, a także dla głównych sił kolumny. Szybkość posuwania się kolumny wykonującej marsz zależała od ubezpieczenia skrzydeł. W najlepszym wypadku szybkość wynosiła 2 km na godzinę." ^{13/}

Trudności posuwania się po drogach zmuszały okupantów do szerokiego wykorzystania dla przerzucania wojsk i materia-
łowo - technicznego zabezpieczenia transportu powietrznego i komunikacji wodnej. Wobec tego od samego początku wojny w Wietnamie rozpoczęła się " bitwa na rzekach". Według danych francuskich kół morskich około 90% przewozów tranzytowych w Wietnamie i w innych państwach półwyspu Indochińskiego wykonywanych było transportem rzeczny, po rzekach, Czarnej, Czerwonej " Przezroczystej" i Mekong oraz ich odnogami i kanałami, a także drogą morską, ^{14/} co świadczyło o strategicznym i operacyjnym znaczeniu dróg wodnych. Dlatego też ważne znaczenie w prowadzeniu działań wojennych dowództwo francuskie przywiązywało do sił floty.

Główne zadanie floty polegało na kontroli wód przybrzeżnych w celu zapewnienia swobodnego dostępu na wewnętrzne wody kraju i manewru wojskami po drogach wodnych, oczyszczeniu z min portów i rzek oraz wykorzystania lotnictwa morskiego dla patrolowania i niszczenia oddzielnych punktów oporu oraz wsparcia wojsk lądowych. Do działań po wewnętrznych wodach Wietnamu, Francuzi utworzyli flotę rzeczną, która składała się z samodzielnych oddziałów okrętów. Bazując w miastach portowych, m.in. w Saigonie, Haifongu, Hanoi i innych oddziały te dokonywały ekspedycji karnych w głąb kraju, wysadzając desanty w kluczowych punktach obrony wietnamskiej.

13/Tamże.....p.29.

14/US Naval Institute Proceedings, December 1954 p.1303.

Charakteryzując trudności powstałe przed Francuzami w czasie wykorzystywania rzek do przerzucania wojsk i walki z AL, główny organ floty wojennej USA pisał: "Transporty te narażone były na niebezpieczeństwo zasadzek, bliski ogień z dział bezodrzutowych, moździerzy i cm. Poważniejsze niebezpieczeństwo dla floty francuskiej w bitwie na rzekach groziło od min. Chociaż większość z nich była samodzielnie wykonana, to jednak miały one duży efekt, gdyż zakopywano je głęboko w ił na dnie rzek i kanałów, tak że prawie nie poddawały się trałowaniu. Większość wietnamskich min była zdalnie kierowana, wybuchały one gdy chciano tego w ukrytych pozycjach na brzegu.^{15/} Lotnictwo, które wysyłało przed oddziały okrętów dla wykrycia i zniszczenia zasadzek i punktów kierowania minami na brzegu nie mogło niczego wykryć, gdyż żołnierze wietnamscy byli bardzo dobrze zamaskowani.

Tak więc dowództwo wietnamskie bardzo poważnie utrudniało okupantowi wykorzystanie nie tylko naziemnych lecz i wodnych komunikacji. Dlatego też podstawowym środkiem przewożenia wojsk francuskich było lotnictwo, a przeważająca forma ich wykorzystania - lądowanie desantu powietrznego w strategicznie ważnych rejonach z celem organizowania punktów oporu, zniszczenia ważnych baz wietnamskiej AL i karnych pacyfikacji przeciwko wyzwolonemu rejonem.

Jesienią 1947 r. dowództwo francuskie przedsięwzięło poważne natarcie na górzysty teren północnego Tonkinu - bazę ruchu wyzwolenczego narodu wietnamskiego. Celem tego natarcia było rozbicie podstawowych sił republiki i szybkie zakończenie wojny. W tym celu Francuzi zaangażowali BDDes i pięć pp wzmocnionych czołgami i samochodami pancernymi, dwoma pułkami artylerii i dwoma baonami saperów. Natarcie wspierała znaczna ilość lotnictwa i cała prawie francuska flota rzeczna w Północnym Wietnamie. Ogólna liczebność wojsk francuskich, wynosiła 15 tys. żołnierzy.^{16/} Natarcie rozpoczęło się w nocy z 9 na 10.10.1947r. z rejonu m. Langson w kierunku północno - zachodnim wzdłuż granicy wietnamsko - chińskiej, przez miejscowości: Langson, Tathe na Eñmin. Drugie uderzenie z rejonu m. Hoabinh wzdłuż rzek: Czerwona i Przejrzysta. Każde z tych dwóch zgrupowań

15/ Tamże.....p.1310.

16/ Leo Figer op.cit.p.102.

francuskich było w sile wzmożonego pp. W miejscowościach: Bakkang i Kaobang oraz w wielu innych rejonach wysadzone zostały desanty powietrzne.

W ciągu 7 - mie tygodniowych walk do końca listopada 1947 r. francuskie wojska pancerne i powietrzno-desantowe opanowały większość prowincji Tonkin i zepchnęły oddziały wietnamskiej AL nad granicę chińską w rejon Nguyeń Biń i Na Hang oraz na zachód od m. Lai Czau. Również i w tym wypadku dowództwu francuskiemu nie udało się opanować całej prowincji Tonkinu, ani rozbić głównych sił wietnamskiej AL. Sukcesy wojsk francuskich w dużej mierze wynikały z taktyki zastosowanej przez dowództwo AL, które widząc, że walka jest nierówna postanowiło wykrwawić wojska francuskie działaniami nękającymi i partyzanckimi oraz nagromadzić siły aby przejść do przeciwuderzenia w delcie rzeki Czerwonej. Francuskie zgrupowanie uderzeniowe nieprzerwanie atakowane od tyłu i ze skrzydeł przez jednostki AL, oddziały terytorialne i partyzanckie, nie były w stanie wykonać swego zadania. Pierwsze zgrupowanie zmuszone było ukryć³⁸ w umocnionych miastach: Kaobang, Dongke, Tathe i innych. Drugie zaś po szeregu walkach zostało okrażone w rejonie Tuienkuang i w pełni rozbite. Straty korpusu ekspedycyjnego w tej operacji osiągnęły 7,5 tys. zabitych i rannych.^{17/}

Natomiast straty wojsk francuskich w Wietnamie poniesione w toku działań zaczepnych od grudnia 1946 r. do grudnia 1947r. wynosiły 30 tys. ^{zabitych 30 tys.} rannych, 1,2 tys. jeńców 429 dział i moździerzy, 486 karabinów maszynowych, 13027 pistoletów maszynowych i karabinów oraz 61 samolotów i 110 statków rzecznych. W tym czasie AL straciła 5503 zabitych, 5062 rannych, 11 dział i moździerzy, 4 rusznice ppano i 1396 karabinów^{18/}.

- - - - -

17/ Płk G. Bierdnikow op.cit.s.39.

18/ Antoni Wolny op.cit.s.7.

2/ Kontrofensywa Wietnamskiej AL w Północnym Wietnamie oraz
ofensywa wojsk francuskich w południowej części kraju
/styczeń 1948 - grudzień 1949 r./

Plan dowództwa francuskiego mający na celu szybkie zakończenie wojny w Wietnamie został załamany. Okupanci nie mogli przeniknąć w głąb kraju i ponieśli ciężkie straty. Powodzenie i zwycięstwa AL jeszcze bardziej utwierdziły w nagrodzie wietnamskim wolę walki.

Na początku 1948 r. nastąpił nowy etap wojny, etap równowagi sił. Dowództwo francuskie widząc, że plany wojny błyskawicznej nie mają powodzenia a siły korpusu ekspedycyjnego są za małe dla wykonania w najbliższym czasie nowych większych operacji zaczepnych, zmuszone zostało do zmiany swej strategii. Postawiono umocnić się na opanowanym terenie, przede wszystkim w Południowym Wietnamie i stopniowo rozszerzać swoje panowanie, opanowując coraz to nowe rejony w centralnym i północnym Wietnamie. Po drugie wykorzystując zasadę wojować z azjatami rękami azjatów "stworzyło w maju 1949 r. marionetkowy rząd wietnamski, na czele którego stanął gen. Nguyen Vam Xuan, a od kwietnia 1949 r. cesarz Bao Dai. Pośpiesznie zaczęto organizować marionetkowe wojska. Pod koniec wojny liczebność tych wojsk wynosiła 215 tys. żołnierzy. W ich składzie znajdowało się tylko 26 batalionów piechoty, 2 baony powietrzno-desantowe i 6-7 batalionów artylerii^{1/} resztę stanowiły bataliony robocze remontowe, budowlane itp.

Jednocześnie kolonizatorzy francuscy próbowali zdusić republikę głodem. Lotnicy francuscy ostrzeliwali rolników wietnamskich pracujących w polu, bombardowali śluzy i kanały nawadniające i zaopatrujące w wodę pola ryżowe. W celu zdobycia lub zniszczenia plonów wojska francuskie w czasie każdego żniwa przeprowadzały t.zw. ekspedycje ryżowe. W latach 1948 - 1950 wojska francuskie nie wykonywały większych operacji zaczepnych, gdyż przygotowywały się do decydujących walk. Polepszały tylko i rozszerzały swoje pozycje, szczególnie w północnym Wietnamie, ponieważ tam znajdowały się główne siły wojujących stron.

Dowództwo francuskie rozmieściło swe wojska w umocnionych punktach oporu, które ochraniały opanowane terytorium i służyły jako bazy dla walki przeciw AL i oddziałom partyzanckim.

1/ Płk G. Bierdnikow op.cit.s.39

Takich posterunków i punktów oporu zbudowano kilka tysięcy. Dolina rzeki Czerwonej znajdowała się pod kontrolą Francuzów.

W tych warunkach dowództwo AL zdecydowało rozszerzyć wojnę partyzancką i stopniowo przenosić ciężar walki na tyły przeciwnika " Piędź po piędzi - pisał Vo Nguyen Ziap - wyzwalała się nasza ojczyzna również na tyłach wroga. Tam wojna nie miała linii frontu w ogólnym zrozumieniu. Tam gdzie był wróg tam był i front, frontu jako takiego nie było nigdzie, a był on wszędzie²/. W rezultacie nasilenia walki partyzanckiej na terenach okupowanych przez Francuzów, oswobodzonych zostało wiele rejonów. Oddziały partyzanckie ochraniały rodziny chłopów pracujących w polu od napaści Francuzów, dokonywały napadów na garnizony i posterunki francuskie, umacniały miejscową władzę ludową, likwidowały zdrajców prowadziły propagandę wśród wojsk marionetkowych.

Na początku stycznia 1948 r. Wietnamska AL wspólnie z oddziałami partyzanckimi przeszła do kontrofensywy w dolinie rzeki Czerwonej. Wojska Wietnamskie wykonały szereg rozcinających uderzeń na szerokim froncie. Jedno uderzenie wzdłuż rzeki Jasna na miejscowość Futo, drugie z rejonu miasta Nahang w kierunku na m. Vietri i Hanai, trzecie w kierunku m. Bakkañ na Langson. W wyniku trzytygodniowej ofensywy trwającej od 23.1. 1948 r. Wietnamska AL wyzwoliła północno - zachodnią część prowincji Tonkinu /między rzeką Czerwoną a granicą Chińską/ zadając wojskom francuskim ciężkie straty.

Po klęsce wojsk francuskich w północnym Tonkinie, w połowie lutego 1948 r. dowództwo francuskie rozpoczęło przygotowania do ofensywy w Kochinchinie. Celem tej ofensywy miało być zniszczenie sił Wietnamskiej AL w tej prowincji. Plan dowództwa francuskiego przewidywał wykonanie trzech rozbieżnych uderzeń rozcinających. Jedno uderzenie z rejonu m. Tudannot/płn wsch od Saigonu/ w kierunku zachodnim na m. Swajrujeng. Drugie z rejonu Bienhoa/płn Tudannot/ w kierunku północno-wschodnim na m. Dalat. Trzecie uderzenie z rejonu północ m. Kanto wzdłuż doliny rzeki Bessak na m. Prejlowea. Pierwsze i trzecie uderzenia miały na celu oskrzydlenie wojsk ludowych między rzekami Przednią a Bessak, odcięcie ich od Kambodży i zlikwidowanie. Drugie uderzenie miało zabezpieczyć tyły pierwszego

2/ Vo Nguyen Ziap - op.cit.s.79-80.

i trzeciego uderzenia od przeciwwuderzeń oddziałów partyzanckich z gór Lang Bień. Natarcie wojsk francuskich na kierunku Swajrujeng nie miało powodzenia. Natomiast na kierunku Prejlowea, Francuzom udało się opanować dolinę rzek Mekong i Besak oraz wyjść nad granicę z Kambodżą. Największe powodzenie osiągnęły wojska francuskie na kierunku Saigonu, Dalat, bowiem rozcięte zostało zgrupowanie partyzanckie w górach Lang Bien oraz Francuzi wyszli na wybrzeże morza Południowo - Chińskiego.

Mimo znacznych sukcesów terenowych, wojskom francuskim nie udało się rozbić wietnamskiej AL w Kochinchinie. Jednakże wojska ludowe znalazły się w bardzo trudnej sytuacji, gdyż zostały one rozcięte na siedem zgrupowań całkowicie odizolowanych od siebie. Po tym sukcesie dowództwo francuskie rozpoczęło przegrupowywanie nowych sił do Wietnamu.

Jednocześnie z rozszerzeniem wojny partyzanckiej dowództwo wietnamskie przystąpiło w maju 1949 r. do szerokiej i reorganizacji AL. W sierpniu 1949 r. na bazie samodzielnych pułków piechoty sformowano pierwszą DP pod numerem 308. Na jej czele stanął sławny dowódca " pułku stolicy" Byong Tua By. Wkrótce sformowane zostały 312, 320 i 325 DP. Stworzenie związków taktycznych w składzie AL wynikało z zamiaru dowództwa przystąpienia do wykonania w najbliższej przyszłości wielkich operacji zaczepnych przeciwko wojskom francuskim. Pod koniec 1949 r. wietnamska AL liczyła około 200 tys. żołnierzy i około 300 tys. partyzantów. Wraz ze wzrostem ilościowym wzrastała również ilość i jakość uzbrojenia AL.

Zasadnicze działania wojenne w Wietnamie w dalszym ciągu przebiegały w dolinach rzek: Czerwonej, Jasnej i Czarnej - Wy-
pływało to z tego, że ta część Wietnamu była najważniejszą pod względem ekonomicznym i militarnym. Oddziały francuskie ponosiły w Wietnamie coraz większe straty. W okresie od 19.12.1947r. do końca 1949 r. wojska francuskie straciły 60.946 zabitych, 29979 rannych i 10865 jeńców. Spośród wziętych do niewoli żołnierzy francuskich 50% pochodziło z Afryki. Za ich zgodą przy boku Wietnamskiej AL utworzona została Brygada Północno-Afrykańska, która walczyła wraz z wojskami ludowymi przeciwko kolonizatorom francuskim.

3. Przejęcie inicjatywy strategicznej przez wojska Wietnamskiej Armii Ludowej /1.1.1950 - 20.11.1950 /.

Jednym z ważnych przedsięwzięć WRL 1949-1950 r. było utworzenie przemysłu wojennego. W czasie opuszczania miast robotnicy demontowali fabryki i na plecach przenosili elementy ciężkich obrabiarek na setki kilometrów przez góry, rzeki i dżungle. Najwcześniej bo w 1947 r. powstały w dżungli fabryki przemysłu lekkiego, który zaopatrywał armię i ludność cywilną w najpotrzebniejsze artykuły. Do końca 1949 r. w dżungli i w górach zbudowano 18 fabryk produkujących broń. W fabrykach tych z szyn kolejowych produkowano działa, z butli tlenowych robiono moździerze, a z rur wodociągowych - granaty. Broń produkowano także ze złomu rozbitych czołgów i odłamków nieprzyjacielskich bomb. Złom ze zniszczonej broni przeciwnika stanowił podstawowy surowiec przemysłu.^{1/}

Polityczne i wojskowe kierownictwo DRW stopniowo gromadziło siły i przygotowywało warunki do przejścia do kontrofensywy, w celu rozgromienia wojsk francuskich i wygnania ich z ziemi wietnamskiej. Przełom w prowadzeniu wojny miał miejsce w końcu 1950 r. W tym czasie AL na tyle okrzepła, że mogła przeprowadzić szereg silnych operacji zaczepnych.

W ciągu 1950 r. wojska wietnamskiej AL dokonały likwidacji okrążonych garnizonów francuskich w twierdzach nadgranicznych: Langson, Tathe, Donghe i Kaobang. Operacja ta rozpoczęła się 16.8.1950 r., wykonywały ją 308 DP i dwa samodzielne pp. Oddziały francuskie okrążone były w wymienionych twierdzach prawie trzy lata i pozbawione łączności z głównymi siłami korpusu ekspedycyjnego, znajdującymi się w delcie rzeki Czerwonej. Wykorzystując rozproszenie wojsk francuskich i ich ograniczone możliwości manewru, wojska wietnamskie likwidowały wroga częściami. W czasie tych walk zabito i wzięto do niewoli ponad 7 tys. żołnierzy korpusu ekspedycyjnego. W rezultacie przeprowadzonej operacji w końcu października 1950 r. oczyszczona została granica wietnamsko - chińska na przestrzeni 750 km. Armia Ludowa wyzwoliła prowincje Kaobang, Langson i Laokai. Garnizony francuskie zostały rozbite. Ponadto zlikwidowano tam 20 tysięczne zgrupowanie wojsk chińskich/marsz. Czang Kai Szeka/, które chciało udzielić pomocy okrążonym twierdzom.

I/Hō Szi Min ōp.cit.s.413. - - - - -

Blokada DRW, w którą Francuzi pokładali tyle nadziei została przerwana i republika wietnamska otrzymała możliwość ustanowienia łączności z krajami socjalistycznymi. W ślad za operacjami w celu przerywania blokady na lądzie AL przeprowadzono szereg skutecznych walk w delcie rzeki Czerwonej.

Porażki wojsk francuskich spowodowały poważne zaniepokojenie w kołach rządowych USA i Francji. W październiku 1950 r. przybyła do Wietnamu amerykańska misja wojskowa na czele z gen. Birkem. Między Francją a USA podpisane zostało porozumienie w sprawie pomocy wojskowej. Amerykanie udzielali także poparcia Bao Daiowi, chcąc go pozyskać dla siebie. W tym celu w dniu 7.2.1945 r. USA uznały " państwo wietnamskie" podnosząc konsulat do rangi poselstwa.

X W grudniu 1950 r. rząd francuski skierował do Indochin w charakterze Wysokiego Komisarza i naczelnego dowódcy wojskowego na miejsce gen. Carpentier, swego najzłotniejszego oficera gen. armii de Lattre de Tassigny /zmarł 1952 r./ Rząd francuski miał nadzieję, że de Lattre de Tassigny szybko poprawi sprawę kolonizatorów w Wietnamie. Z inicjatywy nowego dowódcy w północnym Wietnamie rozpoczęto budowę linii umocnień składających się z BSB dla broni piechoty, jak i artylerii, w tej liczbie ciężkiej. Umocnione linie osłonić miały cały rejon delty rzeki Czerwonej, jako bazy dla następnych operacji zaczepnych korpusu ekspedycyjnego. Według planu de Lattre de Tassigny w delcie rzeki Czerwonej zbudowano 10 tys. punktów oporu, umocnionych posterunków i BSB. Wewnątrz tych pozycji obronnych znajdowało się w sumie 120 do 140 tys żołnierzy francuskich.^{2/}

Jednakże realizacja idei de Lattre de Tassigny nie przyniosła Francuzom sukcesów. Dowództwo francuskie zaprzęgnięte zostało duchem "Maginota". Stare błędy, które spowodowały porażkę Francji w 1940 r. powtórzone zostały w nowych warunkach. Znaczna część korpusu ekspedycyjnego związana została własnymi umocnieniami i utraciła ruchliwość; fakt ten wykorzystało dowództwo AL. W delcie rzeki Czerwonej przeciwko 120-140 tys. żołnierzy francuskich zasiedziały w umocnieniach działało niedużo zgrupowanie wojsk wietnamskich, liczące w sumie około 30 tys. ludzi.

Wspomniane oddziały wietnamskie cechowały się dużą manewrowością, elastycznością działania, unikały one atakowania umocnień, przenikając między nimi, likwidowały załogi francuskie działaniem od tyłu, niszczyły łączność przeciwnika, organizowały zasadzki. Dowództwo AL czasowo nie przeprowadzało większych operacji zaczepnych przeciwko silnie umocnionym pozycjom francuskim w delcie rzeki Czerwonej, gdyż skierowało cały wysiłek na zlikwidowanie punktów oporu i posterunków przeciwnika w północno-zachodnim Wietnamie. W ten sposób narzucało ono przeciwnikowi swoją rolę i łamało mu jego plany działań.

Na początku stycznia 1951 r. dowództwo wietnamskiej AL postanowiło rozciąć na dwie części zgrupowanie francuskie znajdujące się w Tonkinie oraz nawiązać łączność z oddziałami partyzanckimi ^{działającymi} w północnym Annamie. W tym celu oddziały AL w połowie stycznia 1951 r. wykonały silne uderzenie z północy w kierunku na miasta: Wińań oraz na Hoabin i Nińbin, a pomocnicze uderzenie na Hanoi. Równocześnie oddziały partyzanckie z Annamu wykonywały dwa uderzenia na północ w kierunku miast Banczan i Nińbin. Przełamanie wykonane zostało na wąskim odcinku w pasie jednej broniącej się dywizji francuskiej. Do końca marca wojska ludowe włamały się na 80 km i zdobyły miasto Hoabin oraz zbliżyły się od zachodu do Hanoi. Straty Francuzów w tej operacji wynosiły około 4 tys. żołnierzy. Do końca maja 1951 r. wojska francuskie rozcięte zostały na dwa zgrupowania wschodnie w delcie rzeki Czerwonej i zachodnie między rzeką Czarną a granicą Laosu. Operacja ta była pierwszym wielkim zwycięstwem wietnamskiej AL w terenie równinnym i stanowiła dalszy postęp tej armii w zagadnieniach taktyki.

Także na jesieni 1951 r. wojska francuskie poniosły w Wietnamie znaczne straty. Według słów gen. de Lattre de Tassigny od początku wojny w Wietnamie do września 1951 r. korpus ekspedycyjny stracił 100 tys. żołnierzy i oficerów w zabitych i rannych oraz zaginionych.^{3/} Dążąc do uchwycenia inicjatywy i przejścia do szerokiego natarcia przeciwko AL. Dowództwo francuskie zdecydowało w październiku 1951 r. przeprowadzić poważną operację siłami 23 batalionów piechoty i baonów

x/ 3/ Mahitarian S.A "Borba Wietnamskiego narodu za narodowy
niezawisłość, demokrację i mir/1945-1955/" Moskwa Izd.
AN.SSSR 1957 s. 94.

powietrzno-desantowych, wzmocnionych czołgami i artylerią
przeciwko m. Hoabin/płd zach od Hanoi/. Główne uderzenie Francuzi
wykonywali wzdłuż szosy Hanoi - Hoabin. W mieście Hoabin wysadzo-
no desant powietrzny. W ten sposób dowództwo francuskie postano-
wiło uzyskać połączenie z odciętymi jednostkami w zachodniej
części Tonkinu. Prawie jednocześnie dowództwo wykonało rewanżową
operację, umiejętnie organizując współdziałanie oddziałów AL
z jednostkami partyzanckimi na tyłach wojsk francuskich, na
wschód od rzeki Czarna. Wykonując ten plan wojska AL opuściły
m. Hoabin, wyszły na skrzydło zgrupowania uderzeniowego przeciw-
nika, a następnie okrążyły je w rejonie Hoabin.

Podczas bitwy pod m. Hoabin o zwycięstwo zdecydowała
przeprawa oddziałów AL przez rzekę Czarna. Rzeka jest głęboka,
a prawy jej brzeg patrolowały statki francuskie. Jak więc wojska
ludowe dostały się na drugi brzeg? Otóż z osady odległej
o kilkadziesiąt kilometrów od rzeki Czarnej miejscowa ludność przy-
niosła na plecach poprzez dżunglę tysiące sampanów/łodzi/, na
których przepравиły się oddziały AL. Po zakończeniu przeprawy
wojsk, sampany odniesione zostały, tymi samymi ścieżkami na daw-
ne miejsce. Oblężenie miasta ciągnęło się półtora miesiąca i dos-
tarczyło Francuzom poważnych strat. Tak więc mimo dokładnych
przygotowań do końca 1951 r. wojska francuskie nie uzyskały
powodzenia. Udało im się jedynie posunąć zaledwie 15 km na zachód.

W walkach tych wojska francuskie straciły około 22 tys.
żołnierzy. Jednocześnie w rejon delty rzeki Czerwonej włączyły
się dwie dywizje wojsk ludowych, które wraz z partyzantami roz-
poczęły aktywne działania na tyłach wojsk francuskich. W tych
warunkach 23 lutego 1952 r. wojska francuskie zmuszone były
opuścić m. Hoabin. W trakcie walki w okrążeniu i w czasie przed-
zierania się w rejon delty straciły one 6012 żołnierzy zabitych,
14 czołgów, 146 samochodów, 9 samolotów i 17 statków rzecznych.^{4/}

W międzyczasie od marca do sierpnia 1951 r. Wietnamska AL
wyzwoliła znaczne obszary w prowincji Annam, w bezpośrednim
pobliżu francuskich baz w Hue i Turan. W sumie więc rok 1951
był rokiem przełomowym w wojnie w Wietnamie. Działania wojsk

ludowych wykazały światu, że AL zna nie tylko sztukę walki partyzanckiej, ale również umie prowadzić działania w każdym terenie, przy udziale wszystkich rodzajów wojsk i współczesnych zasad sztuki operacyjnej.

Dążąc do utrzymania iniojatywy w swych rękach dowództwo AL postanowiło po okresie deszczów rozgromić wojska francuskie znajdujące się na południowy zachód od rzeki Czerwonej oraz wyzwolić duże lesisto - górzyste obszary w północno-zachodniej części Wietnamu. Przygotowania do tej operacji trwały 9,5 miesiąca. Konieczność tak długiego okresu przygotowawczego podyktowana była tym, że w omawianym rejonie znajdowały się znaczne siły francuskie. Ponadto operacja ta związana była z forsowaniem dwóch poważnych przeszkód wodnych, jakimi były rzeki: Czerwona i Czarna.

W dniu 14.10.1952 r. trzy wietnamskie DP przeszły do natarcia z rubieży rzeki Czerwonej w kierunku miast Enbai, Ngialo, Waneń, Sonla. Francuskie garnizony rozrzucone w ponad 150 miastach i wioskach likwidowane były jeden po drugim. W wyniku czterodniowych walk wojska wietnamskie włamały się na głębokość 60 km i opanowały m. Ngialo. Nie mając możliwości zatrzymania natarcia wojsk ludowych i dążąc do uchronienia swych wojsk od likwidacji dowództwo francuskie zdecydowało wyprorowadzić pododdziały z licznych garnizonów i skoncentrować je w jednym rejonie. Wykorzystując dogodne sytuacje wojska ludowe wykonały trzy rozbieżne uderzenia. W kierunku zachodnim na m. Lai Czau południowo - zachodnim na Sonla i południowym na Mokezau. Do 23 października 1950 r. oddziały wietnamskiej AL wyszły na rubież rzeki Czarnej w pasie 169 km. W operacji tej brało udział 100 tysięcy żołnierzy AL, 300 tys. żołnierzy terytorialnych oraz 120 tys. partyzantów.

W tej sytuacji dowództwo francuskie postanowiło za-
trzymać wojska ludowe na rubieży rzeki Czarna. W tym celu z Hanoi w rejon m. Nasam przerzucono 6-8 batalionów, które osłaniały wycofujące się tu, przypierane przez wojska ludowe garnizony francuskie. Natarcie francuskie nie miało powodzenia, bowiem dla jego zatrzymania dowództwo wietnamskie skierowało część swych odwodów oraz oddziały partyzanckie. Po uchwyceniu przyczółków nad rzeką Czarną oddziały wietnamskie przeszły do obrony

w celu nagromadzenia sił dla wykonania nowej operacji, której rozpoczęcie planowano na dzień 20.11.1952r.

W celu zerwania lub opóźnienia operacji zaczepnej wojsk wietnamskich dowództwo francuskie zdecydowało wykonać uderzenie na armijną bazę zaopatrzenia AL. Główne składy wojsk wietnamskich rozmieszczone były w dolinie rzeki Jasnej w rejonie miast: Jenbai, Tayen - Kuang i Phudoan. Akcja spadochronowa miała być wykonana w rejonie m. Phudoan, gdzie znajdowały się składy zaopatrzenia 308, 312 oraz 316 DP. W osłonie składów były dwa bataliony piechoty z 316 DP wzmocnione kilkoma haubicami 105 mm oraz moździerzami 120 mm.

Grupa powietrzno - desantowa składała się z 1 i 2 bpdes Legii Cudzoziemskiej oraz 3 bpdes kolonialnego wzmocnionych dwoma plutonami dział bezodrzutowych /6 dział 75 mm/, plutonem saperów ze środkami przeprowowymi i oddziałem burzenia /saperzy z materiałem wybuchowym dla dokonania niszczeń/. Grupa ta posiadała do swej dyspozycji 53 samoloty transportowe Dakota C-57 bazujące na lotnisku w Hanoi, które mogły wykonać dwa wyloty dziennie. Desant miał się rozpocząć 9.11.1952 r. i został zakodowany kryptonimem "Marion" - Marysia. Zadaniem spadochroniarzy było uchwycenie mostu szosowego oraz skrzyżowania dróg, a następnie zniszczenie składów zaopatrzenia. Desant powietrzny skoordynowany został z natarciem piechoty i czołgów na miejscowość Vietri. Działania wojsk lądowych posiadały kryptonim "Lozaine" - Lotaryngia. Natarcie wojsk lądowych miało się rozpocząć 8.11.1952 r. a w dzień następny piechota i czołgi winny były nawiązać łączność z oddziałami powietrzno-desantowymi. Następnie po wykonaniu zadania spadochroniarze pod osłoną piechoty i czołgów mieli wycofać się samochodami z powrotem do Vietri.

Lądowanie spadochroniarzy planowano na dwu zrzutowiskach których określenie powierzono samolotom rozpoznawczym. W tym celu samoloty te miały zrzuć w rejon zrzutowisk określoną ilość granatów dymnych na 3 minuty przed przylotem samolotów transportowych. Pierwsze zrzutowisko o rozmiarach 1300x200 m pokryte było zaroślami i trzcina. Znajdowało się ono w terenie pofałdowanym w pobliżu m. Phudoan. Drugie zrzutowisko o rozmiarach 100 x 400 m rozmieszczone było na płaskim polu ryżowym. O godzinie 9.40 9.11.1952 r. na dwu zrzutowiskach miały lądować

dwa baony powietrzno-desantowe. W trakcie lądowania lotnictwo myśliwskie i bombowce B-26 krążąc cały czas nad terenem działań miały obezwładniać okoliczne wsie.

Desant powietrzny odbył się zgodnie z planem. Lotnictwo myśliwskie - bombowe ogniem broni maszynowej i uderzeniami bombowymi wzbraniało oddziałom AL podejścia w rejony desantu. Z 2354 spadochroniarzy biorących udział w akcji zginęło 7, a 16 dalszych zostało rannych. Ranni żołnierze w następnym dniu odtransportowani zostali śmigłowcami do Hanoi. W rejonie desantu zniszczone zostały warsztaty uzbrojenia i skład żywnościowy. Oddziały francuskie zdobyły znaczną ilość broni, amunicji i środków żywnościowych, m.in. 24 moździerze, 30 rakiet ppanc, 140km, 40 PM, 250 kbk, 2 działa bezodrzutowe 57mm oraz samochód ciężarowy. O godzinie 17.00 9.11.1952 r. nawiązano styczność z grupą bojową Lorraine, której następnie spadochroniarze zostali podporządkowani. W trakcie wycofywania się do Vietri grupa osłonowa została zaatakowana przez dwa pułki wietnamskie i poniosła duże straty.^{5/}

Oddziały francuskie silnie przetrzebione przedarły się w deltę rzeki Czerwonej. Jednakże mimo poważnych strat, jakie zadał desant powietrzny wietnamskim urządzeniom tyłowym, nie wpłynęło to na opóźnienie ofensywy AL z rubieży rzeki Czarnej. W dniu 20.11.1952 r. wojska ludowe sforsowały rzekę Czarna i przeszły do natarcia w pasie szerokości 200 km. Do końca 1952 r. wyzwolony został cały północno-zachodni Wietnam, za wyjątkiem niedużego terenu wokół miast: Lajozau i Fongto oraz twierdz Naszan i Dien Bien Fu. Wszystkie te rejony znajdowały się w całkowitym okrążeniu. Zablokowane przez szereg miesięcy w Naszam wojska francuskie zmuszone były wiosną 1953 r. ewakuować się drogą powietrzną w rejon delty.

Wspaniałe zwycięstwa odniesione przez AL stworzyły dogodne warunki do dalszej operacji przeciw głównemu zgrupowaniu wojsk francuskich rozmieszczonych w delcie rzeki Czerwonej. W 1953 r. wietnamska AL wyzwoliła 2/3 terytorium północnego Wietnamu. W centralnym i południowym Wietnamie wojska partyzanckie utrzymywały obszerne wyzwolone tereny. W rezultacie działań AL korpus ekspedycyjny rozdzielony został na cztery izolowane zgrupowania, łączność między którymi utrzymywana

^{5/} Oberst - Leutnant Albert Merglen "Zwei Fallschirmjäger Raids in Nord Vietnam /9.11.1952 und 17.7.1953/ Wehrkunde 7/1958 p.38

była za pomocą lotnictwa i drogą morską. W toku nieprzerwanych walk oddziały korpusu poniosły ciężkie straty. Moralny duch wojsk francuskich katastrofalnie spadł⁵. Francuzi mogli teraz prowadzić wojnę opierając się tylko o wojskową pomoc USA.

Jeśli w 1950 r. i 1952 r. ta pomoc wynosiła 15% wszystkich wojennych wydatków Francji w Wietnamie, to w 1952 r. wzrosła do 32% a w 1953 r. do 45%, wreszcie w 1954 r. do 80%⁶. Stany Zjednoczone finansowały wojnę w Indochinach posyłając samoloty, czołgi, napalm, samochody pancerne, a nawet puszki z sokiem cytrynowym. Agencja Associated Press podała, że od roku 1950 do końca 1953, USA wysłały do Indochin 40 tys. ton sprzętu wojskowego, 350 okrętów wojennych, 340 samolotów, 150 tys. sztuk broni ręcznej i maszynowej, 240 mln naboju, 15 mln pocisków artyleryjskich. W Indochinach znajdowało się przed zawieszeniem broni przeszło 700 różnych amerykańskich specjalistów i doradców wojskowych. Za dolarami i bronią szły także plany wojenne⁷.

Latem 1953 r. przed nowym dowódcą wojsk francuskich w Indochinach - gen. Navarre postawiono zadanie: wygrania 1-2 dużych bitew, wywalczyć w nich pełne zwycięstwo lub zmusić DRV do przeprowadzenia rozmów o zawieszeniu broni w niedogodnych dla niej warunkach. Przy udziale amerykańskich doradców Navarre opracował plan zintensyfikowania działań bojowych w Indochinach /plan Navarre/. Plan ten polegał na utrzymaniu rejonu delty rzeki Czerwonej prowincji Laichau i twierdzy Dien Bien Fu. Następnie po nagromadzeniu wojsk w delcie rzeki Czerwonej, Francuzi mieli rozpocząć natarcie w kierunku zachodnim w celu połączenia się z okrażonymi garnizonami. Równocześnie zamierzali oni prowadzić działania zaczepne w kierunku południowym w celu oparcia prowincji Annam. Okres deszczów/marzec - wrzesień 1953 r./ obie strony wykorzystwały dla przygotowania⁸ do decydujących walk. Dowództwo francuskie zbierało w rejonie delty wszystkie swe odwody przerzucając także oddziały z metropolii, zachodnich Niemiec i kolonii północno - afrykańskich. Liczebność korpusu ekspedycyjnego doprowadzona została do 250 tys. żołnierzy. Na uzbrojeniu korpusu posiadano 250 czołgów, 580 transporterów opancerzonych, 480 samochodów pancernych, 460 samolotów, 850 dział artyleryjskich.

6/ Nguyễn Giáp op cit s.31.

7/ Gronowska "Zwycięstwo narodu wietnamskiego" Warszawa K i W 1954 r., s.60-61.

kich, 600 moździerzy. W północnym Wietnamie w końcu września 1953 r. ześrodkowanych było 112 baonów /50% wszystkich wojsk francuskich w Indochinach/ i 400 samolotów^{8/}.

Wcześniej dowództwo francuskie nigdy nie skoncentrowało tu takiej ilości sił i środków. Jednak w skład zgrupowania uderzeniowego stworzonego dla wykonania decydującego natarcia wchodziły tylko 34 bataliony piechoty, 10 batalionów powietrzno - desantowych, 4 brony czołgów i 19 batalionów artylerii. Pozostałe siły rozrzucone były po samodzielnych garnizonach. W składzie AL w tym czasie znajdowało się sześć DP, 13 samodzielnych pp, 2 pułki artylerii, 1 pułk artylerii plot, 1 pułk inżynieryjno - saperski oraz pewna ilość samodzielnych baonów piechoty.^{9/}

W tym okresie dowództwo francuskie doprowadziło liczebność wojsk powietrzno-desantowych do 12 batalionów^{10/} i szeroko stosowało desanty powietrzne. Przed rozpoczęciem działań zaczepnych dowództwo francuskie zaplanowało kolejny raid spadochronowy na urządzenia tyłowe wojsk wietnamskich. Raidem tym miał osobiście dowodzić - dowódca francuskich wojsk powietrzno-desantowych w Wietnamie gen. Gilles. Rozpoczęcie desantu zaplanowano na rano 17.7.1953 r. Operacja ta otrzymała kryptonim "Hironidelle" - jaskółka. Celem desantu powietrznego było przerwanie dopływu zaopatrzenia, nadchodzącego z Chin w rejon Langson/linia kolejowa i szosa - łącząca Naning z Longson/. W ciągu miesiąca czasu lotnictwo francuskie bombardowało wszystkie drogi biegnące z rejonu Langson w kierunku frontu. Spowodowało to skupienie broni i amunicji w tej miejscowości. Składy zaopatrzenia znajdowały się w głębokich pieczarach na północ od miasta. Chodziło więc o to, aby miasto i pieczary opanować z zaskoczenia, zniszczyć materiały i urządzenia tyłowe oraz zająć przeprawy przez rzekę, następnie wycofać się na południe w kierunku m. Dinhlap. W rejonie tego miasta miało nastąpić spotkanie z grupą bojową wojsk lądowych, która w dniach 17-21.7 miała uderzyć z m. Tienjen w kierunku północno-zachodnim.

8/ Cuoc Khang chien thanh cua nhan dan Wiet Nam. Tap 4 Nga Xuat ban su that. Hanoi 1960 r. 195.

9/ Płk G. Bierdnikow op. cit. s. 45.

10/ Military Review, April 1958 r. p. 20.

Najbliższe pozycje wojsk francuskich oddalone były od Langson o około 85 km. Teren w rejonie Langson był górzysty i zalesiony, posiadał małą ilość dróg i ścieżek, tym samym utrudniał wykonanie desantu powietrznego. W mieście znajdował się batalion wojsk regularnych i dwie kompanie prowincjonalne. Na granicy chińskiej, w odległości 10 km od Langson znajdowało się kilka baterii artylerii przeciwlotniczej. W celu zapobieżenia ewentualnemu napadowi wojsk francuskich od południa na Langson, według oceny dowództwa francuskiego w rejonie między Langson a Tienjen w pierwszym dniu walki mogło się znaleźć osiem kompanii prowincjonalnych, a w drugim dniu już sześć batalionów prowincjonalnych i część sił 308 DP. W tych warunkach dowództwo francuskie uważało, że należy to przedsięwzięcie przeprowadzić z zaskoczenia i bardzo szybko. *Desant*

W akcji tej miała być użyta grupa powietrzno-desantowa w składzie: 6 i 8 baon spadochroniarzy kolonialnych, 2 baon spadochroniarzy Legii Cudzoziemskiej oraz pluton saperów z 14 łodziami gumowymi. Grupa bojowa wojsk lądowych dysponowała trzema dywizjami piechoty, dwoma baonami komandosów, plutonem samochodów pancernych, kompanią saperów z trzema spychaczami. Ponadto w odwodzie znajdowały się bpdes i bateria dział bezodrzutowych 57mm. Odwód ten rozmieszczony był na lotnisku w Hanoi w gotowości do lotu w rejon akcji. Wynik operacji zależał od zaskoczenia wojsk wietnamskich. Dlatego też całość planowania odbywała się w wielkiej dyskrecji i osobiście przez dowódców zgrupowań bojowych przy pomocy oficera rozpoznawczego. Rozkazy wydane zostały 15.7.1952 r. W dniu następnym o godzinie 14.00 zaalarmowano oddziały i zatrzymano je w ich kwaterach.

O godzinie 15.00 zapoznano z zadaniem dowódców batalionów, a w godzinę później dowódców kompanii. Spadochroniarze zabrać mieli do akcji tylko lekkie uzbrojenie.

Bardzo drobnostkowo zaplanowano również wsparcie lotnicze desantu. Od G-15 do G miały być obezwładnione wszystkie rozpoznane stanowiska ogniowe wojsk wietnamskich, które mogłyby oddziaływać na spadochroniarzy. Od G do G+10 w ramach wsparcia lotniczego zamierzano obezwładnić wszystkie przeciwstawiające się jednostki wietnamskie. Lotnictwo francuskie przez cały czas akcji miało wykonywać patrolowanie kluczami samolotów myśliwskich, które winny były atakować cele z własnej inicjatywy

lub na rozkaz dowódcy klucza. Na żądanie oświetlenia terenu przygotowano specjalne bomby oświetleniowe, które mogły być zrzucone z samolotów C-47. Desant wykonany został zgodnie z planem. O godzinie 8.10 17.7.1953 r. zeskoczyły z 46 Dakot C-47 dwa bpdes na pola ryżowe pod Langson. O godzinie 12.00 w rejonie przeprawy przez rzekę zrzucono z 29 Dakot trzeci bpdes i pluton saperów. Mimo gorącego dnia Francuzom udało się osiągnąć całkowite zaskoczenie. Lokalne posterunki milicji i kompania wojsk prowincjonalnych rozbiegały się. Stawiały tylko silny opór oddziały wartownicze w pobliżu magazynów.

Za pomocą tony trotylu wysadzono składy wietnamskie, w których zniszczono 18 tys. litrów benzyny, 55 różnych motorów, 250 opon, 1 tonę amunicji, 250 kbk, 50 PM, 8 dużych maszyn warsztatowych, 4m³ materiałów mundurowych, 7 ton herbaty. Ze składów rzekomo miano zabrać z sobą 1000 lekkich karabinów maszynowych produkcji czeskiej.^{11/} O godzinie 16.00 17.7.1953r. po zaminowaniu dróg wiodących na zachód i południe, dwa bpdes wycofały się z Langson w kierunku Loebinh, gdzie 3 bpdes utrzymywał przeprawę przez rzekę. Manewr odwrotowy wykonywany był bez przerwy w ciągu 48 godzin. W dniu 18.7.1953 r. O godzinie 23.00 strażę przednie grup powietrzno-desantowych napotkały w rejonie m. Dinhlap na zgrupowanie wojsk lądowych, które nadeszło z m. Thienjen. Następnie spadochroniarzy załadowano na samochody. 20 lipca rano zaokrętowani zostali w Thienjen, po czym przez port Haifong dowiezieni z powrotem do Hanoi. Straty były bardzo małe z 2001 spadochroniarzy, biorących udział w akcji zginęło 5 a 21 rannych ewakuowano śmigłowcami. Desant ten był poważnym ciosem w zaplecze armii wietnamskiej, jednakże nie przyczynił się do załamania zdolności obronnej tejże armii.

W walkach w Wietnamie dowództwo francuskie bardzo szeroko wykorzystywało wojska powietrzno-desantowe, używając je do różnych akcji m.in. w raidach niszczyielskich na zaplecze wojsk wietnamskich, głównie w celu niszczenia składów, baz, fabryk produkujących dla wojsk, do zbierania wiadomości o -
11/ Oberst - Leutnant Merglen "Zwei Fallschirmjäger Raids in Nord Wietnam" Wehrkunde, Heft 7, 1958, s.390.

przeciwniku, opanowania kluczowych punktów kraju, w akcjach od-
sieczy na korzyść odciętych garnizonów, do udziału w większych
operacjach wojsk lądowych. W toku wojny francusko - wietnamskiej,
X spadochroniarze francuscy wykonali 150 przedsięwzięć desantowych
silami od jednego do pięciu bpdes jednocześnie. Dowództwo francus-
kie w Wietnamie zdając sobie sprawę z braku sukcesów swych wojsk
lądowych zainteresowane było w powiększeniu ilości jednostek
powietrzno - desantowych. W związku z tym w grudniu 1950 r.
Francuzi posiadali 6 tys. spadochroniarzy, w 1951 r. - 11 tysięcy
w 1953 r. - 12 batalionów wspartych artylerią, saperami, pod-
oddziałami łączności i służbą sanitarną.

Każdorazowy zrzut desantu poprzedzało dokładne rozpozna-
nie rejonu lądowania. Bezpośrednio przed lądowaniem dokonywano
neutralizacji, to jest zniszczenia przez lotnictwo stanowisk
ogniowych i posterunków AL, a także pobliskich wiosek wietnams-
kich oraz i patrolowanie z powietrza nad rejonem desantowania.
Pierwszy rzut desantu umacniał się w terenie i przygotowywał
warunki do wysadzenia sił głównych, które przybywały po 3-4 go-
dzinach od rozpoczęcia lądowania. W wielu wypadkach desanty
wykonywały swoje zadania we współdziałaniu z wojskami lądowymi.
Po wykonaniu zadania spadochroniarze opuszczali rejon lądowania
i wracali do swych baz lub wykonywali uderzenie w pełnym składzie
albo częścią sił na punkty oporu AL. W drodze powrotnej jeżeli
przerzut wojsk nie był dokonywany drogą powietrzną wojska te
często były rozbijane przez oddziały AL. Mimo wielu efektywnych
akcji spadochroniarzy francuskich wojska lądowe nie mogli uzyskać
powodzenia i były bite przez Wietnamską AL na wszystkich odcin-
kach frontu.

Gdy w sierpniu 1953 r. wojska francuskie rozpoczęły rea-
lizację planu Mewa opracowanego przez gen. Navarre, po tygodniu
walk plan ten został załamany. Francuzi na żadnym kierunku nie
uzyskali powodzenia. W dniu 15.10.1953 r. dowództwo francuskie
rozpoczęło natarcie dwoma nowosformowanymi dywizjami z rejonu
m. Nińbiń. Natarcie to wstrzymane zostało kontratakami wojsk
wietnamskich i 6.11.1953 r. Francuzi odrzuceni zostali w położe-
nie wyjściowe. Po załamaniu się planu Mewa, przeszły do natarcia
wojska ludowe. Do połowy grudnia 1953 r. wyzwolona została prowincja
Iaichau i Fongto. Resztki oddziałów francuskich wycofały
się do twierdzy Dien Bień Fu.

4. Ostateczna porażka wojsk francuskich pod Dien Bien Fu

Na początku listopada 1953 r. gen. Navarre zdecydował przeprowadzić operację w celu zniszczenia 316 DP/wietnamskiej/, która z powodzeniem likwidowała samodzielne garnizony i posterunki francuskie w prowincji Tonkin. W tym celu dowództwo francuskie zamierzało wykonać desant powietrzny "Kastor" w rejonie miasta Dien Bien Fu. Znaczenie tego rejonu polegało na tym, że zajmował on dominujące położenie na podejściach do północnego Laosu, był dogodną bazą dla dalszego natarcia i ważną bazą zaopatrzeniową AL w ryż. Dowództwo francuskie spodziewało się, że AL skieruje główne siły na zniszczenie desantu, a nieposiadając czołgów, lotnictwa ani artylerii zostanie poważnie wykrwawiona, co ułatwi Francuzom zadanie jej śmiertelnego uderzenia. Dlatego też w odróżnieniu od poprzednich operacji powietrzno-desantowych, kończących się odejściem wojsk lub ich ewakuacją drogą powietrzną, w tej operacji dowództwo francuskie zamierzało wydać AL decydującą bitwę, zwiąawszy poprzednio jej siły długotrwałą obroną Dien Bien Fu.

Francuzi zdawali sobie sprawę, że panowanie w powietrzu ich lotnictwa taktycznego pozwoli efektywnie wzbronić przegrupowanie wojsk wietnamskich, zneutralizować artylerię AL i zapewnić dostateczne zaopatrzenie i przerzut wojsk francuskich drogą powietrzną^{1/}. W dniu 20.11.1953 r. Francuzi przystąpili do wykonywania operacji powietrzno-desantowej. W ciągu dwóch dni wysadzili oni w dolinie Dien Bien Fu sześć bpdes, wkrótce ilość baonów powietrzno-desantowych w tym rejonie wzrosła do dwunastu wzmocnionych dwoma batalionami artylerii, baterią średnich haubic, kompanią czołgów i baonem inżynieryjno-saperskim.^{2/}

W trakcie tej operacji powietrzno-desantowej przerzucono drogą powietrzną 13 tys. żołnierzy, około 50 dział artyleryjskich i 20 czołgów. Artylerię i czołgi dostarczono w stanie rozebranych.^{3/}

Zaraz po wylądowaniu wojska desantu przystąpiły do inżynieryjnego umacniania uchwyczonego rejonu. Zorganizowano łącznie 49 punktów oporu, wchodzących w skład 8 węzłów obrony. Dowództwo AL rozpoznawszy zamiary Francuzów zdecydowało wykonywać uderzenia tam, gdzie przeciwnik był słaby i gdzie nie oczekiwał działań zaczepnych, aby w ten sposób rozdrabniać siły.

1/ The Army Combat Forces Journal, June 1955, p.27
2/ Military Review, June 1956, p.21.
3/ Tamże...p.20.

Francuzów i stwarzać warunki do zdecydowanego rozgromienia okupanta pod Dien Bien Fu. Blokując desant oddziałami 316 DP wojska wietnamskie wykonały 20.12.1953 r. zdecydowane natarcie we współdziałaniu z dowództwem armii Ludowej Patet Lao w centralnym Laosie. W dniu 26.12.1953 r. oddziały 325 DP opanowały m. Takek, przecinając ostro drogę lądową łączącą wojska francuskie rozmieszczone na południu i północy Wietnamu. Dla odtworzenia poprzedniego położenia dowództwo francuskie musiało przerzucić w rejon m. Takek około 26 batalionów piechoty, które też nie poprawiły sytuacji w tym rejonie, gdyż wojska ludowe siłami trzech pułków wykonały nowe uderzenie w rejonie m. Kontum/centralny Wietnam/. Rozwijając natarcie oddziały AL we współdziałaniu z jednostkami AL Patet Lao wyzwoliły obszerny rejon w dolnym Laosie i ustanowiły łączność z Ludowo - Wyzwoleńczą Armią Kambodży. Wojska ludowe nie zaprzestały aktywnych działań także w delcie rzeki Czerwonej i w południowym Wietnamie.

Taki tok wydarzeń łamał plany gen. Navarre. Dowództwo francuskie postawione zostało w zależności od inicjatywy AL, zmuszone ono zostało do ciągłego przegrupowywania swych odwodów, zebranych w celu wykonania decydującego uderzenia. Odwody te przerzucane drogą powietrzną i po lądzie z jednego rejonu Wietnamu do drugiego nie zawsze zdążały one przybyć na czas w określone miejsce. Rozproszywszy uwagę Francuzów i zmusiwszy ich do rozplynienia sił dowództwo AL zaczęło przygotowywać się do decydującej bitwy pod Dien Bien Fu. Nie patrząc na wyjątkowo duże trudności wynikające z terenu lesisto - górzystego i braku dróg a także przeciwdziałania lotnictwa francuskiego, dowództwo wojsk wietnamskich skoncentrowało w końcu lutego 1954 r. w rejonie Dien Bien Fu cztery DP, pięć dyonów artylerii i moździerzy, pułk artylerii przeciwlotniczej i pułk inżynieryjno-saperski.^{4/} Siły te liczyły razem 50 tys. żołnierzy wojsk ludowych.^{5/}

Pierwszy raz w historii AL pod Dien Bien Fu skoncentrowano tak dużą masę wojsk, przygotowano rejon wyjściowy do natarcia, określono linie rozgraniczenia dla dywizji. Twierdzy Dien Bien Fu broniło 21 batalionów francuskich, licząc 13 tys. żołnierzy. Fortyfikacje francuskie w rejonie twierdzy rozmieszczone były na obszarze 60 km² /6 x 10 km/. Twierdza zbudowana była w kotli-

4/ Płk G. Bierdnikow op. cit. s. 47.

5/ Alkmar von Hove "Achtung Fallschirmjäger/tłumaczenie rosyjskie " Wnimanie paraszutisty" Moskwa 1957 r. s. 246.

nie górskiej po obu brzegach rzeki Wanjun. Od strony północnej osłaniały ją forty: Gabrielle, Beatrice, Północno-Zachodni, a od południa - fort Izabelle. Na terenie twierdzy znajdowały się dwa lotniska, na których lądowały samoloty przywożące zaopatrzenie i uzupełnienie. Komendantem twierdzy był płk de Castries.

Zniszczenie wojsk francuskich w Dien Bien Fu wykonane było w trzech etapach. W pierwszym etapie od 13 do 22.3.1954 r. wojska ludowe zlikwidowały zabezpieczenia bojowe i opanowały dogodnie rubieże do natarcia na główne pozycje. Natarcie na Dien Bien Fu rozpoczęło się 13.3.1954 r. po kilkugodzinnym artyleryjskim przygotowaniu ataku. Wojska ludowe zaatakowały forty: Gabrielle i Beatrice, które zdobyto po dwudniowych walkach. Po opanowaniu obu fortów, oddziały AL zbliżyły się do głównego lotniska i ogniem na wprost zaczęły ostrzeliwać stojące na nim samoloty francuskie. W tych warunkach zaopatrzenie dla wojsk francuskich musiało być dowożone przez zapasowe lotnisko.

Ogromna potęga i nadzwyczajna celność artylerii wietnamskiej, o której doniosły wszystkie agencje prasowe zaskoczyły Francuzów. Interwenci amerykańscy utworzyli dwa mosty powietrzne, poprzez które dostarczali oblężonym broń i żywność. Okrążona twierdza otrzymywała dziennie drogą powietrzną około 170 ton amunicji. Jednocześnie samoloty amerykańskie zrzucały na pozycje ludowe, które znajdowały się na wzgórzach pokrytych gęstymi lasami setki ton napalmu. Jednakże Wietnamczycy wynaleźli prosty lecz skuteczny środek przeciw napalmowi: plecione maty z drzewa bambusowego, pokryte grubą warstwą mokrego błota, którym okrywali swoje pozycje.

Drugi etap operacji rozpoczął się w nocy z 30 na 31.3.1954 r. trwał do 30.4.1954 r. w czasie ulewnych deszczów. Zasadniczym zadaniem wojsk ludowych było opanowanie głównego lotniska i nawiązanie walki wewnątrz twierdzy. Nie patrząc na intensywną działalność lotnictwa przeciwnika oddziały AL opanowały trzy węzły obrony i miały możliwość trzymania pod ogniem artylerii obu lotnisk przeciwnika, co od razu postawiło okrążone zgrupowanie przed niebezpieczeństwem pełnej izolacji. Po trzydniowych walkach oddziały ludowe opanowały północną część twierdzy i część lotniska. Położenie nieprzyjaciela jeszcze bardziej

się pogorszyło w związku z tym, że nieoczekiwanie dla Francuzów w wojskach wietnamskich znalazła się znaczna ilość artylerii przeciwlotniczej, która rozpoczęła skuteczną walkę z lotnictwem francuskim. Trudne warunki atmosferyczne i dobrze zorganizowana obrona przeciwlotnicza spowodowały, że Francuzi nie mogli wykorzystać swego lotnictwa, co ułatwiło natarcie wojsk ludowych.

Należy także zaznaczyć, że w celu zerwania przewozów drogą lotniczą do Dien Bien Fu Wietnamczycy zorganizowali dywersję na lotniskach w Hanoi, w Haifongu, w rezultacie czego zniszczonych zostało 78 samolotów francuskich.^{6/} W dniu 11.4.1954 r. wojska ludowe wysadziły w powietrze zasadniczy pas startowy na głównym lotnisku twierdzy. W końcu kwietnia oddziały AL rozcięły garnizon francuski na dwa oddzielne zgrupowania. Teren utrzymywany przez Francuzów zmniejszony został kilkakrotnie i wynosił nie więcej niż 4 km². Położenie wojsk francuskich było katastrofalne.

W nocy z 1 na 2.5.1954 r. po trzygodzinnym przygotowaniu artyleryjskim oddziały Wietnamskiej AL rozpoczęły trzeci etap operacji pod Dien Bien Fu. Tym razem natarcie prowadzone było ze wszystkich stron. Długotrwałe deszcze tak rozmiękczyły teren, że znajdujące się w twierdzy 10-ciotonowe czołgi francuskie zostały całkowicie unieruchomione. Do 7.5.1954 r. wojska ludowe opanowały trzy ostatnie węzły oporu, a o godzinie 17.00 tego dnia wszystkie oddziały francuskie broniące się jeszcze w twierdzy poddały się do niewoli wraz z ich dowódcą gen. de Castries. W ciągu 55 dni walk pod Dien Bien Fu wojska wietnamskie zlikwidowały dwanaście bpdes, osiem baonów piechoty, 10 samodzielnych kompanii i poddziałów wsparcia, to jest 1/4 część najlepszych jednostek korpusu ekspedycyjnego, a także 62 samoloty transportowe i myśliwsko - szturmowe. Pod Dien Bien Fu rozbite zostały wszystkie znajdujące się w Wietnamie francuskie bataliony powietrzno - desantowe i niemieckie pododdziały legionu cudzoziemskiego. Upadek Dien Bien Fu wywarł ogromne wrażenie na ludności Wietnamu. Zwycięstwo to zjednało Ho Szi Minowi w ciągu kilku dni więcej zwolenników niż 7 lat walki i propagandy. Była to największa klęska jaką kolonizatorzy francuscy ponieśli w Indochinach od czasu rozpętania wojny.^{7/} Porażka ta była poważnym ciosem w plany imperialistów francuskich i spowodowała upadek rządu Priddybałło A.J. "Nārōdñaja armia Wietnāmā" Moškwa Wōjēnizdat 1959 s. 51.

7/ L.Gronowska " Zwycięstwo narodu wietnamskiego" Warszawa K.i W. 1954 r.s.66.

francuskiego premiera Laniel'e'a.

W początku 1-lipca 1954 r. wojska wietnamskie rozpoczęły nową ofensywę w delcie rzeki Czerwonej. Zadaniem tej ofensywy była likwidacja głównych sił francuskiego korpusu ekspedycyjnego. Wojska ludowe uderzyły na południową część delty, natomiast oddziały francuskie od pierwszej chwili rozpoczęły działania odwrotowe.

W toku ofensywy ^{oddziały}AL stosowały taktykę okrążenia punktów oporu nieprzyjaciela a ich likwidacji dokonywały drugie rzuty lub oddziały partyzanckie. W wyniku tych działań wojska ludowe wyzwoliły południową część delty za wyjątkiem niedużego rejonu wokół miast: Hanoi i Haifongu. Ponad 80% terytorium Wietnamu i ponad 18 mln ludzi z 23 milionów oswobodzonych zostało z władzy kolonizatorów. Należy podkreślić, że powodzenie wojsk ludowych w ciągu 1954 r. a przede wszystkim bitwa pod Dien Bien Fu i ofensywa w delcie rzeki Czerwonej stały się przyczyną wzmożonego nacisku francuskiej opinii publicznej na koła rządzące Francji, które zmuszone zostały zawrzeć porozumienie z rządem DRW. W dniu 27.7.1954 r. na konferencji genewskiej Strona francuska podpisała układ rozejmowy o zaprzestaniu wojny w Indochinach. Przerwanie ognia nastąpiło w dniu 10.8.1954r. Ustanowiona została czasowa linia demarkacyjna biegnąca wzdłuż 17 równoleżnika.

Strefa kontrolowana przez WRL ma obszar 164 tys.km² z 15,9 milionami mieszkańców w 1960 r.^{8/} Na południe od 17 równoleżnika Wietnam Południowy dysponuje 170 tys. km² oraz 14 milionami ludzi /1963 r./. Konferencja genewska stwierdziła, że linia demarkacyjna jest linią prowizoryczną i w żadnym wypadku nie może być uważana za granicę polityczną lub terytorialną. To stwierdzenie ma ogromne znaczenie^{10/}.

W n i o s k i:

Działania wojenne prowadzone przez wojska francuskie w Wietnamie pokazały wyraźnie imperialistyczną i kolonialną treść polityki rządu francuskiego, który w sprzyjającej dla siebie sytuacji nie wahał się zastosować przemocy zbrojnej przeciwko słabszemu państwu dla osiągnięcia swych imperialistycznych celów. Działania wojenne w Wietnamie wykazały, że próby narzucenia

narodom panowania przez siły kapitalistyczne napotykają na

8/ Советская Истори́ческая Энциклопедия Москва 1963г. - - -
t.III s. 918.

9/ Mała Encyklopedia Powszechna Warszawa PWN 1959 r.s.1053

10/ L.Gronowska op.cit.s.100.

zdecydowany opór zagrożonego narodu i potępienie opinii publicznej świata.

Doświadczenie walki wyzwolenczej narodu wietnamskiego przeciwko siłom kolonizatorów francuskich ma wiele pouczających wniosków. Rozbicie współczesnej armii wyposażonej w najlepszą technikę jaką można było uzyskać z arsenałów Europy i Ameryki. Klęska poniesiona w walce z prymitywnymi siłami składającymi się głównie z piechoty. Fakt ten nie posiada precedensu we współczesnych wojnach. W tej brudnej wojnie, w której Francuzów wspierały Stany Zjednoczone AP przeciwko narodowi wietnamskiemu zginęło 65 tys. a dalszych 82 tys. żołnierzy francuskich odniosło rany^{1/}. Samych tylko oficerów francuskich poległo w Wietnamie tyle, ile promowała akademia wojskowa w Saint Cyr w ciągu 5 lat akademickich.^{2/} Amerykańskie czasopismo "Military Review" pisało prosto, że wojna w Wietnamie jest przykładem dla przyszłych operacji w innych rejonach z podobnymi warunkami klimatycznymi i terenowymi.^{3/}

W czasie trwania wojny wietnamskiej sztuka wojenna ciągle się rozwijała. W sposób twórczy rozwiązano szereg złożonych problemów walki zbrojnej na specyficznym teatrze działań wojennych z silnym przeciwnikiem, wyposażonym we współczesną broń. Dowództwo AL pokrzyżowało plany wojny błyskawicznej i narzuciło przeciwnikowi niewygodną dla niego uciążliwą walkę w trudnych warunkach geograficznych. Ilościowa i materiałowa przewaga Francuzów była w znacznym stopniu neutralizowana partyzanckimi metodami działań wojsk wietnamskich, a także postawieniem przeciwnika w takie warunki, w których nie mógł on efektywnie wykorzystać swej przewagi.

W warunkach terenu górzysto - lesistego i trudnodostępnych dżungli i pól ryżowych, podstawowy ciężar walki dźwigała piechota uzbrojona w lekką broń strzelecką. Piechota wojsk ludowych w walce z piechotą przeciwnika była lepiej przygotowana do prowadzenia działań bojowych w tym terenie niezależnie od pory roku, zarówno w czasie tropikalnych upałów jak i w okresie deszczów. Dokonywała ona szybkich pieszych marszów, szeroko wykorzystywała obejścia, zasadzki przy drogach, śmiało przenikała na tyły przeciwnika. Natomiast wojska francuskie w pełni uzależnione były od środków

1/ The Army Combat Forces Journal, June 1955, p. 27.

2/ Płk. G. Bierdnikow op. cit. p. 32.

3/ Military Review, October 1953 r. p. 23.

transportowych i komunikacji, a to w warunkach Wietnamu wyjątkowo osłabiało ich manewrowość. Operacje zaczepne i walki w konkretnych warunkach terenowych prowadziły obie strony walczące na oddzielnych kierunkach, przy istnieniu dużych luk i otwartych skrzydeł między jednostkami i pododdziałami.

Działania obronne były także często stosowane przez obie strony lecz metody ich prowadzenia były różne. Francuzi stosowali obronę pozycyjną, budowali umocnienia żelbetonowe, osłaniając je licznymi polami minowymi i zaporami drutowymi. Wietnamka AL stosowała obronę manewrową, wykorzystując dogodne warunki naturalne swego kraju. Cechą charakterystyczną wojsk ludowych było umiejętne koncentrowanie sił i środków oraz korodowanie działań wojsk regularnych z jednostkami terytorialnymi i oddziałami partyzanckimi, czym w znacznej mierze kompensowane niedostatecznie wysokie możliwości manewrowe wojsk ludowych. Wojskowe kierownictwo AL przejawiało dużą elastyczność i umiejętność wykonywania uderzeń na przeciwnika, tam gdzie ich on wcale nie przewidywał.

Należy zaznaczyć, że w warunkach panowania w powietrzu przez lotnictwo przeciwnika jednostki AL prowadziły działania bojowe pod osłoną ciemności, kiedy Francuzi nie mogli efektywnie wykorzystać swego lotnictwa. Armia Ludowa cieszyła się poparciem narodu, co ułatwiało jej działania bojowe. Przykładem takiego współdziałania wojska z ludem był fakt, że w licznych operacjach tysiące mężczyzn i kobiet z miejscowej ludności dostarczało szereg przedmiotów zaopatrzenia dla walczących dywizji wojsk ludowych. Przenosili oni na swych barkach sprzęt, żywność i amunicję na setki kilometrów z oddalonych składów AL, ukrytymi i im tylko znanymi ścieżkami do rejonu działań bojowych. Robiono to tak skrycie, że wojska francuskie przez długi czas nie wiedziały, że istnieje ruch nosicieli. W czasie walk pod Dien Bien Fu, mieszkańcy okolicznych wiosek w ciągu 3 miesięcy poszerzyli drogę, przebudowując ją w szosę o twardej nawierzchni. Wysiłkiem ludności cywilnej przekuto łańcuchy górskie prymitywnymi narzędziami i przeciągnięto działa. Gdy jeszcze nie zakończono budowy drogi ludność budowała już schrony amunicyjne i żywnościowe

w pobliskich górach. Wkrótce potem tysiące nosicieli uzupełnia-
ło te schrony amunicją i żywnością.

Francuska sztuka wojenna w wojnie przeciwko narodowi wietnams-
kiemu cechowała się pewną niestałością. Burżuazyjni działacze
wojskowi i teoretycy wojenni próbowali objaśnić porażki francus-
kiego korpusu ekspedycyjnego jakimiś błędami i przeliczeniami
dowództwa francuskiego. Rządzące koła Francji upatrywały także
w tym korzenie zła. Charakterystycznym jest również fakt, że w
toku wojny w Wietnamie zmienionych zostało pięciu naczelnych
dowódców wojsk ekspedycyjnych. Na pewno dowództwo francuskie
popadło w szereg pomyłek, lecz to jest subiektywna strona sprawy.
Podstawowe przyczyny porażki Francuzów w tej wojnie miały obiektyw-
ny charakter. Amerykańskie czasopismo wojskowe krytykujące dowódz-
twa francuskie za jego błędy pisało: "Wojska francuskie trzymały
się obrony pozycyjnej. Zbudowanych zostało bardzo dużo drobnych
umocnionych pozycji, rozrzuconych po całym kraju. W tych warunkach
armia francuska mająca dużą przewagę liczebną mogła być łatwo
pokonana w oddzielnych niewielkich starciach, gdyż skrzepowana była
własnymi zaporami co umożliwiało powstańcom dowolny wybór miejs-
ca uderzenia. W tej sytuacji jeden posterunek po drugim opano-
wywane były przez lekko uzbrojone lecz przez bardziej ruchliwe
wojska komunistyczne, które mogły okrążyć, likwidować i opanowy-
wać^{4/}. Lecz co dowództwo francuskie mogło przeciwstawić ruchliwym
i nieuchwytnym oddziałom AL, jeśli kolonistom gorzała ziemia
pod nogami, jeśli współczesna technika wojenna okazała się bez-
silna w walce z niezliczonymi oddziałami partyzanckimi, jeśli
przewozy interwentów po drogach były paraliżowane, a inicjatywa
działań przeszła w ręce dowództwa wietnamskiego. Sytuacja zmusza-
ła Francuzów do rozproszenia sił, stworzenia sieci wielu tysię-
cy punktów oporu i umocnionych posterunków, gdyż ^{to} umożliwiała
im panowanie w Wietnamie. Najważniejszym czynnikiem warunkującym
pokonanie imperialistów francuskich w Wietnamie była siła oporu
społeczeństwa tego kraju, rewolucyjny duch i dążenie narodu
wietnamskiego do wolności i niezawisłości.

4/ The Army Combat Forces Journal, June 1955.p.27.

Bibliografia tematu:

a/ Czasopisma wojskowe

- 1/ The Army Combat Forces Journal, June 1955.
- 2/ Military Review, October 1953 r.
- 3/ Military Review, June 1956 .
- 4/ Military Review, April 1958.
- 5/ Nhan Dan, 12.12.1954.
- 6/ US Naval Institute Proceedings. December 1954.
- 7/ Vie Militaire, 18.4.1952.
- 8/ Reynolds News. 4.9.1949.
- 9/ Oberst - Leutnant Albert Merglen: " Zwei Fallschirmjäger Raids in Nord Vietnam/9.11.1952 und 17.7.1953/" Wehrkunde 7/1958 München.
- 10/ Vo Nguyen Ziap " Wyzwolenie wojna narodu wietnamskiego przeciwko francuskim imperialistom i amerykańskim interesom/1945 - 1954/. Woprosy Istorii 4/1959 Moskwa.

b/ Opracowania:

1. płk G. Bierdnikow " Niekotoryje woprosy wojennogo iskustwa w wojnie narodu wietnamskiego" Wojennyj Istoricheskij Żurnał 5/1961. Moskwa.
2. Jean Chesneaux " Contributi-on a L'histoire de la nation wietnamienne. Paris 1955.
3. A.B. Cole " Conflict in Indo-China and International Repercussions" New Jork 1956.
4. A. Chronicle of Principal Events Relating to the Indo-China Questions 1940 - 1945. Pekin 1954.
5. Collective Defence in South - East Asia. London 1956.
6. Czau Zan Tien " Raskazy o žizni i diejatielnosti prezidenta Ho Szi Mina. Moskwa 1951.
7. Couc Khang chien thanh cua nhan dan Viet-Nam. Tap 4 Nga Xuat ban su that. Hanoi 1960.
8. The Departament of State Bulletin Washington 1949-1959.
9. Philippe Devillers " Histoire du Viet-Nam" Paris 1952.
10. Thomas L. Devery " Journey to the Far".
11. Documents Related to the Implementation of the Geneva Agreement Concerning Viet-Nam Hauni 1956.
12. U.N. Etude sur la situation economique de l'Asie et de l'Extrême - Orient /1947 - 1957/ New York 1959.

13. Leo Figer " W swobodnym Wietnamie" Moskwa 1951.
14. L. Figueres " Je reviens du Viet-Nam libre" Paris 1950.
15. M.A. Greczew " Kolonialnaja politika S.Sz.A. posle II miro-
wo wojny" Moskwa 1958 r.
16. Gene Gregory " Nguyen Lan, Phan Thi, Ngoe Quoi. A Glimpse
of Viet-Nam. Saigon 1957.
17. L. Gronowska " Zwycięstwo narodu wietnamskiego" Warszawa
1954 r.
18. Władysław Góralski " Walka o Wietnam" Warszawa K i W 1961.
19. Ellen J. Hammer " The struggle for Indo-China" Kalifornia
1954 r.
20. Ho Szi Min. " Izbrannyje staty i rieczy" Moskwa 1959r.
21. Alkmar von Have " Achtung Fallschirmjäger / tłumaczenie rosyjs-
kie. Wnimanie paraszutisty" Moskwa 1957 /.
22. Imperialist Schemes in Viet-Nam against Peace und Reunifi-
cation Hanoi 1959.
23. Interim Report of the International Commision for Super-
vision and Control in Viet-Nam I-IX New Delhi 1955-1959.
24. Fritz Jensen " Wietnam strana gierojew" Moskwa 1956 r.
25. Journal d'Extrême - Orient Saigon 1957-1959.
26. John Kerry King " South - East Asia in Perspective" New
York 1956.
27. Mała Encyklopedia Powszechna Warszawa PWN 1959 r.
28. Gen. Jean Marchand " Le drame Indochinois" Paris 1953.
29. Whitarian S.A. " Borba wietnamskiego naroda za nacjonalnuju
niezawisinosť, demokraciu i mir /1945 - 1955/ Moskwa 1957.
30. S.A. Whitarian " Borba narodow Wietnama, Laosa i Kambodży
za nacjonalnuju niezawisť i mir. Moskwa 1954.
31. Paul Mus " Le destin de l'Union Francaise" Paris 1954.
32. Paul Mus " Viet-Nam, Sociologie d'une guerre" Paris 1952.
33. Pierre Naville " La guerre du Viet-Nam" Paris 1949.
34. New York Herald Tribune / wydanie europejskie rocznik
1949-1954 /.
35. New York Times / wydanie międzynarodowe, roczniki 1949-1958 /.
36. Nguyen Van Dam " Le Viet-Nam en marche" Hanoi 1959.
37. Prawda o Wietnamie. Warszawa 1951 r.
38. Prydybajko A.J. " Narodnaja Armia Wietnama" Moskwa 1959.
39. Quang Loi " Au sud du 17-e parallèle" Hanoi 1959.
40. Raport of the special Study Mission to Pakistan, India.
Thailand and Indo-China" Washington 1953.

41. Report on United States Foreign Assistance Programs/South East Asia/.Washington 1957 r.
42. B. Rodow "Rol S.Sz.A. i Japonii w podgotowkie rozwiazywani wojny na Tichom Okeanie 1938-1941" Moskwa 1951 .
43. A. Rolland " Wietnam w walce o wolność" Warszawa 1951.
44. Gen.Sabattier " Le destin de L'Indochine" Paris 1952.
45. Jean/Sainteny " Historie d'une paix manquée" Paris 1953.
46. G.G. Soczenko " Wietnam" Moskwa 1959.
47. Sowietaskaja Istorичесkaja Encyklopedia.Moskwa 1963, tom.III.
48. A.P. Sitowa, W.F. Marchinow"Nacjonalno-oswoboditielneyje dwiżenie wo Wietnamie/1945-1954".Moskwa 1958.
49. Times of Viet-Nam.Saigon 1957-1959.
50. Toward the Economic.Development of the Republic of Viet- Nam. New York 1956.
51. Trong Chinch " Augustowska rewolucja wo Wietnamie" /tłumaczenie z wietnamskiego/Moskwa 1954.
52. W. Violis."Indochine SOS"Paris 1949.
53. Voilation of the Geneva Agreement by the Viet-Minh.Saigon 1958.
54. Antoni Wolny " Węzłowe problemy prowadzenia działań wojennych w wojnach lokalnych po II wojnie światowej" Skrypt ASG 1962.
55. W.J.Wasiliewa"Indo-Kitaj" Moskwa 1947.

OPRACOWAŁ
ST.ASYSTENT KATEDRY HISTORII
SZTUKI WOJENNEJ

mjr dypl.mgr Antoni WOLNY

Wykonano w 50 egz.

Egz.Nr.1-5Katedra Hist.Szt.Woj.

Egz.Nr.6-50 Bibl.Jawna ASG

Eg

Wykonał mjr dypl mgr WOLNY

Druk NW dnia 17. 63r.

nr.ks.4171/WW.

CW-0-XV-1842

